
PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

**EDUCACIÓN PLÁSTICA VISUAL E
AUDIOVISUAL**

CPI A CAÑIZA
Curso: 2021 – 2022

Departamento de Debuxo

Xefa do departamento: Tania González Tella

LIMIAI

1. INTRODUCCIÓN.....	3
2. CONTEXTO.....	4
3. OBTIVOS XERAIS DE ETAPA.....	5
4. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS POR MATERIAS.....	7
4.1 EDUCACIÓN PLÁSTICA E VISUAL 1ºESO.....	7
4.2 EDUCACIÓN PLÁSTICA E VISUAL 3ºESO.....	9
4.3 EDUCACIÓN PLÁSTICA E VISUAL 4ºESO.....	10
5. RELACIÓN DE ASPECTOS CURRICULARES PARA CADA UNIDADE.....	13
5.1 EDUCACIÓN PLÁSTICA E VISUAL 1ºESO.....	13
5.2 EDUCACIÓN PLÁSTICA E VISUAL 3ºESO.....	17
5.3 EDUCACIÓN PLÁSTICA E VISUAL 4ºESO.....	20
6. CONTRIBUCIÓN DA MATERIA AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE.....	26
7. METODOLOXÍA.....	29
7.1 ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS.....	30
7.1.1 Aspectos Xerais.....	31
7.1.2 Estratexias Metodolóxicas.....	31
7.1.3 Secuenciación habitual de traballo na aula.....	31
7.1.4 Metodoloxía tendo en conta os distintos escenarios en función da situación sanitaria	32
7.2 OUTRAS DECISIÓNS METODOLÓXICAS.....	33
7.2.1 Espazos.....	33
7.2.2 Materiais.....	33
7.2.3 Recursos didácticos.....	33
7.2.4 Normas da aula.....	34
8. AVALIACIÓN.....	35
8.1 AVALIACIÓN INICIAL.....	36
8.2 AVALIACIÓN FINAL.....	37
8.3 AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA.....	38
8.4 PROCEDIMENTOS DE RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DEPENDENTES.....	38
8.5 CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN E CORRECCIÓN.....	38
8.5.1 Criterios de cualificación contemplando os posibles escenarios en función da situación sanitaria.....	39
9. AVALIACIÓN DO ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE.....	40
10. REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DE PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA.....	41
11. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.....	43
12. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAEXCOLARES.....	45
13. DATOS DO DEPARTAMENTO.....	48
14. REFERENCIA NORMATIVAS.....	48

1. INTRODUCCIÓN

1.1-EDUCACIÓN PLÁSTICA, VISUAL E AUDIOVISUAL

Non cabe dúbida de que na época na que estamos inmersos a imaxe cobrou un protagonismo sen precedentes en ningunha outra época da historia da humanidade.

A materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual parte dos bloques impartidos na educación primaria na área de educación artística. A parte destinada á educación plástica xa anticipaba os mesmos bloques dos que parte a materia en ESO, baixo as denominacións de educación audiovisual, debuxo técnico e expresión artística.

Nos tres primeiros cursos da ESO esta materia estrutúrase en tres bloques: expresión plástica, comunicación audiovisual e debuxo técnico, en cuarto da ESO os bloques nos que se estrutura a materia son: Expresión plástica, Debuxo técnico, Fundamentos do deseño e Linguaxe audiovisual e multimedia.

O bloque expresión plástica experimenta con materiais e técnicas diversas na aprendizaxe do proceso de creación. Inténtase dar ao alumnado unha maior autonomía na creación de obras persoais, axudando a planificar mellor os pasos a seguir na realización de proxectos artísticos, tanto propios como colectivos.

Analízanse as características da linguaxe audiovisual dende a cal se realiza a análise crítica das imaxes que nos rodean, tamén especial fincapé no uso das tecnoloxías da Información e a Comunicación aplicadas á imaxe.

No bloque de debuxo técnico trátanse coñecementos teórico-prácticos sobre diferentes formas xeométricas e sistemas de representación e aplícanse estes coñecementos á resolución de problema e á realización de distintos deseños.

No cuarto curso, considerando a madurez do alumnado e os coñecementos adquiridos, incorpórase o bloque de fundamentos do deseño, que vai permitir o coñecemento dos fundamentos do deseño nas súas diferentes áreas, desenvolvendo, dende un punto de vista práctico, os coñecementos adquiridos no resto de bloques.

2. CONTEXTO

Esta programación desenvólvese para un centro público integrado (CPI) ubicado no concello de A Cañiza na provincia de Pontevedra, a uns 60km de Vigo e 50km. de Ourense, enmarcado nun entorno rural socioeconómico e cultural de grao medio-baixo. Todo o cal aparece reflectido xa no Proxecto Curricular de Centro (PCC).

O centro conta cunha aula para o desenvolvemento da asignatura de Educación Plástica, Visual e Audiovisual, que se atopa ubicada na 2ª planta. Conta con mesas especiais para debuxo técnico. Trátase dunha aula de dimensións reducidas, o que dificulta o desenvolvemento da materia, que sendo fundamentalmente práctica requiriría de maior espazo.

Este curso, debido á circunstancia especial do centro, por ter necesidade dunha aula de grupo máis que outros anos, non se conta con dita aula de plástica para desenvolver a materia, a cal se impartirá nas aulas de referencia de cada grupo (1º ESO A, 1º ESO B, 1º ESO C, 1º ESO D, 3º ESO A, 3º ESO B, 3º ESO C, 4º ESO A e 4º ESO B)

Atópase así, na súa aula de referencia, falta de espazo de almacenaxe de material, traballos realizados,.... Tamén problemas co tamaño das mesas, que dificultará o desenvolvemento das actividades a realizar. Dado que ao ser unha asignatura tan práctica precísase dun determinado espazo para poder manexar correctamente e/ou sen dificultade os útis e ferramentas propias da materia: regras, compás, tesoiras, gubias, pinces, témperas, láminas de formato maior o DIN A4... Este curso, outro problema vai ser o non poder usalo material da aula e ter que traer o alumnado todo o material propio para poder desenvolver as actividades, posto que sempre hai un porcentaxe de alumnos que se lle olvida ou estropea o material de traballo, e ó que se lle podía prestar o propio da aula.

A todo o indicado anteriormente súmase:

- Por un lado, a inaccesibilidade por parte do alumnado aos grifos (o que ralentizará algúns traballos que o precisen, ou haberá que levalos a cabo doutras formas).
- Non se poderá usar o tórculo de estampación, está nunha pequena aula (que se usa de almacén) onde entran menos de 6 alumnos/as situada no soto, coa consabida problemática que leva isto dado que a asignatura a imparte unha soa profesora e ésta non pode estar físicamente en dous sitios á vez. En consecuencia, e atendendo ás mínimas normas de seguridade, determinados contidos esixidos dentro da programación desta materia non poderán ser impartidos na aula.
- Respecto á actuación da docente sinalar a dificultade de acceso ao alumnado, que limita, por non dicir que imposibilita, a atención persoal tan necesaria en xeral pero, sobre todo, no uso de ferramentas por parte de persoas que están aprendendo a utilizalas. o cal repercute no correcto ritmo e desenvolvemento das correspondentes sesións retrasando de maneira irreversible o cumprimento da temporalización programada.
- Non hai departamento de debuxo, co cal o material que se retirou da aula de plástica está repartido entre un cuarto no sótano e o departamento de física e química. E non hai un espazo físico onde gardar, correxir os traballos e proxectos do alumnado ou atender algún alumno ou alumna fóra de horario de clase.

O departamento este curso está composto por:

• Dna. Tania González Tella (Xefa de departamento), con plaza definitiva no centro. Imparte a materia nos grupos 1º ESO B, C e D, 3º ESO A, B e C e 4º ESO B e C.

• Dna. Natalia Piñeiro Piñeiro (Profesora de Tecnoloxía con afín Plástica), que impartirá a materia no grupo 1º ESO A.

Por último indicar a distribución do alumnado:

GRUPO	Nº DE ALUMNOS	REPETIDORES	CON EPEV PENDENTE OU NECESIDADES ESPECÍFICAS
1ºA	19	1	-
1ºB	19	3	-
1ºC	18	0	-
1ºD	19	0	-
3ºA	12	0	-
3ºB	16	2	-
3ºC	18	2	-
4º ABC (GRUPO 1)	14	0	-
4º ABC (GRUPO 2)	7	1	-

O departamento está dotado con ordeador libros de distintos niveis educativos e diferentes artistas e obra plástica. Nas aulas onde se impartirá a materias cóntase con proxector e ordenador.

3. OBXECTIVOS XERAIS DA ETAPA

Os obxectivos educativos xerais que se pretende que acade o alumnado para a etapa da educación secundaria obrigatoria (ESO) son os que se sinalan de seguido:

a)	Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás outras persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio dunha cidadanía democrática.

b)	Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
c)	Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
4	Fortalecer as súas capacidades afectivas en tódolos ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacificamente os conflitos.
5	Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes da información para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
6	Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.
7	Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
8	Comprender e expresar coa mesma corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexos, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura.
9	Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
10	Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propia e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e sociedade galega ou a outras culturas do mundo.
11	Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade.

	Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o ambiente, contribuíndo á súa conservación e mellora.
12	Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.
13	Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e mellora e respecta-la diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ó exercicio deste dereito.
14	Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersonal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

4. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS POR MATERIAS

4.1 EDUCACIÓN PLÁSTICA E VISUAL 1º ESO

	UNIDADES DIDÁCTICAS / PROXECTOS / TEMAS		Material de ref. (libro de texto, outros...)	Temporalización		
	UD / Tema / Prox.	Bloque B3		Contido	Mes	Sesións
	BLOQUE 3: DEBUXO TÉCNICO					
1ª avaliación	1	B3.1.	Elementos xeométricos fundamentais: punto, liñas e direccións. Posicións relativas entre rectas: paralelas, cortantes e perpendiculares.		Set./ Out./ Nov.	20
		B3.2.	Manexo da escuadra e cartabón para o trazado de paralelas, perpendiculares e rectas a 45º			
		B3.3.	Circunferencia e círculo. A circunferencia como lugar xeométrico básico no plano.			
		B3.4.	Manexo do compás. Dividir a circunferencia en dous, catro, seis ou oito partes iguais, usando o compás. Realizar motivos decorativos co manexo do compás.			
		B3.5.	Ángulos. Clasificación de ángulos y posicións relativas.			
		B3.6.	Trazado de ángulos con escuadra e cartabón			
		B3.7.	Realizar operacións con ángulos. Medidas angulares. Transporte de medidas angulares.			
		B3.8.	Bisectriz dun ángulo. A bisectriz como lugar xeométrico básico no plano.			
		B3.9.	Concepto de medida. Operacións con segmentos coa axuda da regra ou utilizando o compás.			
		B3.10.	Mediatriz dun segmento. A mediatriz como lugar xeométrico básico no plano.			

		B3.11.	Teorema de Thales. Aplicacións do teorema de Thales para dividir un segmento en partes iguais e para a escala dun polígono.				
		B3.12.	Lugares xeométricos fundamentais. Circunferencia, mediatriz, bisectriz e mediana.				
	2		B3.13.	Triángulos. Clasificación dos triángulos en función dos seus lados e dos seus ángulos. Propiedade fundamental dos triángulos.		Nov.	2
			B3.14.	Construción de triángulos.			
			B3.15.	Liñas e puntos notables dos triángulos. Alturas, medianas, bisectrices e mediatrices dos triángulos.			
	3		B3.16.	Triángulo rectángulo: características e construción dun.		Dec.	6
			B3.17.	Cuadriláteros: clasificación e propiedades			
			B3.18.	Construción de cuadriláteros			
			B3.19.	Polígonos. Polígonos regulares e irregulares. Clasificación dos polígonos.			
			B3.20.	Construción de polígonos regulares inscritos nunha circunferencia			

	UNIDADES DIDÁCTICAS / PROXECTOS / TEMAS			Material de ref. (libro de texto, outros...)	Temporalización	
	UD / Tema / Prox.	Bloque B1	Contido		Mes	Sesiós
			BLOQUE 1: EXPRESIÓN PLÁSTICA			
2ª avaliación	4	B1.1.	Elementos configurativos da imaxe: punto, liña e plano.		Xan	6
		B1.2.	Aprecio do uso que os/as artistas fan do punto, a liña e o plano para aplicalo ás propias composicións.			
		B1.3.	O punto como o elemento máis sinxelo na comunicación visual.			
		B1.4.	Posibilidades gráficas e expresivas da liña en relación ao seu trazado, o seu grosor ou a súa velocidade			
		B1.5.	Calidades do plano como elemento compositivo e como construtor de volume.			
	5	B1.6.	Elementos de expresión plástica: liña, textura e cor.		Feb	7
		B1.7.	Composición: elementos.			
		B1.8.	O ritmo na composición.			
	6	B1.9.	A cor coma fenómeno físico e visual. Mestura aditiva e mestura substractiva.		Mar./ Abr.	13
		B1.10.	Círculo cromático. Cores complementarias			
		B1.11.	Texturas naturais e artificiais. Capacidade expresiva das texturas.			
		B1.12.	Materiais e técnicas de debuxo e pintura. Técnicas plásticas: secas, húmidas e mixtas.			

	UNIDADES DIDÁCTICAS / PROXECTOS / TEMAS			Material de ref. (libro de texto, outros...)	Temporalización	
	UD / Tema / Prox.	Bloque B2	Contido		Mes	Sesiós
			BLOQUE 2: COMUNICACIÓN AUDIOVISUAL			
3ª avaliación	7	B2.1.	Imaxe e a comunicación visual. Iconicidade. Graos de iconicidade. Imaxe figurativa e imaxe abstracta.		Abr./ Maio	10
		B2.2.	Comunicación visual. Símbolos e iconas.			
		B2.3.	O cómic: medio de expresión. Linguaxe do cómic.			
	8	B2.4.	Comunicación visual: características e elementos que interveñen nela.		Xuñ.	6

		B2.5.	Funcións das mensaxes na comunicación visual e audiovisual.			
--	--	-------	---	--	--	--

4.2 EDUCACIÓN PLÁSTICA E VISUAL 3º ESO

	UNIDADES DIDÁCTICAS / PROXECTOS / TEMAS			Material de ref. (libro de texto, outros...)	Temporalización	
	UD / Tema / Prox.	Bloque B3	Contido		Mes	Sesións
				BLOQUE 3: DEBUXO TÉCNICO		
1ª avaliación	1	B3.1.	Lugares xeométricos fundamentais. Circunferencia, mediatriz, bisectriz e mediana.		Set. / Out	10
		B3.2.	Polígonos. Polígonos regulares e irregulares. Clasificación dos polígonos.			
		B3.3.	Construción de polígonos regulares dado o lado.			
		B3.4.	Tanxencias e enlaces. Propiedades e consideracións xeométricas das tanxencias.			
	2	B3.5.	Tanxencias e enlaces en curvas técnicas: óvalos e ovoides.		Out. / Nov.	9
		B3.6.	Propiedades e características das tanxencias en óvalos e ovoides.			
		B3.7.	Enlaces en curvas técnicas. Espirais: propiedades e características.			
		B3.8.	Redes modulares: cadrada e triangular.			
	3	B3.9.	Concepto de simetría, xiro e translación aplicado as composicións modulares.		Nov. / Dec.	9
		B3.10.	Representación obxectiva de sólidos. Introducción aos sistemas de medida e sistemas perspectivados. Vistas diédricas dun sólido.			
		B3.11.	Introdución ás axonometrías e ás súas características. Axonometría cabaleira aplicada a volumes sinxelos.			
		B3.12.	Axonometría isométrica aplicada a volumes sinxelos.			

	UNIDADES DIDÁCTICAS / PROXECTOS / TEMAS			Material de ref. (libro de texto, outros...)	Temporalización	
	UD / Tema / Prox.	Bloque B2	Contido		Mes	Sesións
				BLOQUE 2: COMUNICACIÓN AUDIOVISUAL		
2ª avaliación	4	B2.1.	Percepción visual. Proceso perceptivo.		Xan. / feb.	8
		B2.2.	Constantes perceptivas de forma, tamaño e cor			
		B2.3.	Ilusións ópticas			
		B2.4.	Leis ou principios da Gestalt			
		B2.5.	Imaxe en movemento: posibilidades expresivas.			
		B2.6.	Linguaxe visual. Signo visual. Significante e significado.			
	5	B2.7.	Linguaxe da imaxe. Aprender a ler a imaxe.		Feb / Mar.	8
		B2.8.	Denotación e connotación.			

		B2.9.	Fotografía. A fotografía como medio de comunicación.			
		B2.10.	Linguaxes visual e audiovisual: funcións e códigos			
	6	B2.11.	Recursos visuais presentes en mensaxes publicitarias visuais e audiovisuais.			
		B2.12.	Publicidade: principais recursos visuais empregados nela.			
		B2.13.	Cine. O cine como medio de comunicación			
	B2.14.	Linguaxe multimedia como ferramenta de traballo.		Mar./ Abr.	10	

	UNIDADES DIDÁCTICAS / PROXECTOS / TEMAS			Material de ref. (libro de texto, outros...)	Temporalización	
	UD / Tema / Prox.	Bloque B1	Contido		Mes	Sesións
			BLOQUE 1: EXPRESIÓN PLÁSTICA			
3ª avaliación	7	B1.1.	Proceso creativo. Métodos creativos aplicados a procesos de artes plásticas e deseño		Abr./ Maio	5
		B1.2.	O proceso creativo desde a idea inicial ata a execución definitiva.			
		B1.3.	A imaxe como representación da realidade. Iconicidade na imaxe gráfica. Niveis de iconicidade			
	8	B1.4.	O bosquejo ou apuntamento como estudo previo ao resultado final.		Maio/ Xuñ.	6
		B1.5.	Natureza da cor. Cor luz e cor pigmento			
		B1.6.	Temperatura da cor.			
	9	B1.7.	Simbolismo da cor		Xuñ./ Xul.	6
		B1.8.	Materiais e técnicas de debuxo e pintura. Técnicas plásticas: secas, húmidas e mixtas.			

4.3 EDUCACIÓN PLÁSTICA E VISUAL 4º ESO

	UNIDADES DIDÁCTICAS / PROXECTOS / TEMAS			Material de ref. (libro de texto, outros...)	Temporalización	
	UD / Tema / Prox.	Bloque B1	Contido		Mes	Sesións
			BLOQUE 1: EXPRESIÓN PLÁSTICA			
1ª avaliación	1	B1.1.	A linguaxe plástica e visual na creación da composición artística.		Set./Out	10
		B1.2.	Leis da composición.			
		B1.3.	Leis da composición: movemento, ritmo e liñas de forza.			
		B1.4.	Cor como ferramenta simbólica.			
	2	B1.5.	Técnicas de expresión gráfico-plásticas.		Out./ Nov	16
		B1.6.	Interese pola investigación sobre materiais, soportes, técnicas e ferramentas con fins concretos, así como a utilización das tecnoloxías da información nas creación propias.			
		B1.7.	Iniciativa, creatividade e autoesixencia no proceso de produción propio.			

3	B1.8.	Seguimento do proceso de creación: bosquejo, proxecto, presentación final e avaliación (reflexión propia e avaliación colectiva).		Nov./ Dec	12
	B1.9.	Elaboración de proxectos plásticos de forma cooperativa.			
	B1.10.	Lectura e valoración de obras artísticas e imaxes en distintos soportes.			
	B1.11.	Análise de distintas obras de arte situándoas na época, na técnica e no estilo aos que pertencen. Valoración do patrimonio artístico.			

UNIDADES DIDÁCTICAS / PROXECTOS / TEMAS			Material de ref. (libro de texto, outros...)	Temporalización	
UD / Tema / Prox.	Bloque B2	Contido		Mes	Sesiões
2ª avaliación	BLOQUE 2: DEBUXO TÉCNICO				
	4	B2.1.	Utensilios de debuxo técnico: estudo e manexo.	Xan.	10
		B2.2.	Trazados xeométricos: cuadriláteros, polígonos regulares e división da circunferencia.		
		B2.3.	Tanxencias e enlaces.		
		B2.4.	Aplicación dos procedementos de trazado de cuadriláteros, polígonos, tanxencias e enlaces no deseño de motivos xeométricos.		
		B2.5.	Interpretación das pezas a través das súas vistas diédricas.		
		B2.6.	Trazado, medidas e posición correctas das vistas de pezas sinxelas. Liñas vistas e ocultas. Esbozo á man alzada e con utensilios de debuxo técnico.		
	5	B2.7.	Perspectiva cabaleira. Posición dos eixes e coeficiente de redución. Liñas vistas e ocultas. Rotulaxe. Escalas.	Xan./ Feb	10
		B2.8.	Sistema axonométrico: isometría. Posición dos eixes. Liñas vistas e ocultas. Rotulaxe. Escalas		
		B2.9.	Perspectiva cónica central.		
		B2.10.	Perspectiva cónica oblicua.		
	6	B2.11.	Análise das posibilidades da posición do punto de vista. visuais e audiovisuais.	Feb.	6
B2.12.		Debuxo asistido por computador. Trazado de pezas planas e tridimensionais sinxelas.			

UNIDADES DIDÁCTICAS / PROXECTOS / TEMAS			Material de ref. (libro de texto, outros...)	Temporalización	
UD / Tema / Prox.	Bloque B3	Contido		Mes	Sesiões
2ª avaliación	BLOQUE 3: FUNDAMENTOS DO DESEÑO				
	7	B3.1.	Análise das linguaxes visuais cotiás (arte, deseño, publicidade, etc.).	Feb./ Mar.	5
		B3.2.	Fases do proceso de deseño.		
		B3.3.	Análise da estética e a funcionalidade do deseño industrial de obxectos.		
	8	B3.4.	Análise da estética e funcionalidade do feísmo arquitectónico.	Mar.	4
		B3.5.	Campos de aplicación do deseño.		
B3.6.		Deseño de composicións modulares utilizando			

			trazados xeométricos.			
9	B3.7.	Compoñentes da imaxe corporativa: nome, cor, tipografía, logotipo, deseño, etc.			Abr.	6
	B3.8.	Secuenciación e elaboración de proxectos creativos adaptados ás áreas do deseño.				
	B3.9.	Informática ao servizo dos proxectos de deseño.				
	B3.10.	Planificación dun proxecto artístico.				

3ª avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS / PROXECTOS / TEMAS			Material de ref. (libro de texto, outros...)	Temporalización	
	UD / Tema / Prox.	Bloque B4	Contido		Mes	Sesións
				BLOQUE 4: LINGUAXE AUDIOVISUAL E MULTIMEDIA		
10	B4.1.	Tipos de planos cinematográficos. Análise dos factores expresivos e a súa simboloxía.			Abril/ Maio	8
	B4.2.	Realización dun storyboard.				
	B4.3.	Estudo de planos, angulacións e movementos de cámara no cine.				
11	B4.4.	Criterios estéticos na elaboración de fotografías.			Maio	6
	B4.5.	Finalidade expresiva das imaxes fotoxornalísticas.				
	B4.6.	Creación dixital de imaxes.				
12	B4.7.	Deseño dun proxecto publicitario.			Mai./ Xuñ	12
	B4.8.	Desenvolvemento dun proxecto persoal.				

CCL Comunicación lingüística.
 CMCCT Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
 CD Competencia dixital.
 CAA Competencia aprender a aprender.
 CSC Competencias sociais e cívicas.
 CSIEE Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
 CCEC Conciencia e expresións culturais.

CL Comprensión lectora.
 EOE Expresión oral e escrita.
 CA Comunicación audiovisual.
 TIC Tecnoloxías da información e da comunicación.
 EMP Emprendemento.
 EC Educación cívica.
 PV Prevención da violencia.
 EV Educación e seguridade viaria.

(1) A partir de cada estándar, pódense determinar “indicadores de logro” máis precisos que indiquen o nivel de adquisición do mesmo. O instrumento máis idóneo é a rúbrica.

(2) As rúbricas utilízanse para avaliar as producións do alumnado: traballos de aplicación, sínteses e textos escritos...

Temporalización: 2ª avaliación				Estándares de aprendizaxe avaliáveis		Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación								Elementos transversais																
Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criterios	Identif. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe (1)	Grao mínimo consec.	Peso cualific.	Instrumentos						Elementos transversais																
								Proba escrita	Proba oral	Trab. ind.	Trab. grupo	Cad. clase	Rúb. (2)	Obs. aula	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV	EV								
4	B1.1	B1.1.	EPVAB1.1.1.	CCEC	Identifica e valora a importancia do punto, a liña e o plano, analizando de xeito oral e escrito imaxes e producións gráfico plásticas propias e alleas.		5%	30%			10%		50%		10%															
	B1.2.	B1.1.	EPVAB1.1.1.	CCEC	Identifica e valora a importancia do punto, a liña e o plano, analizando de xeito oral e escrito imaxes e producións gráfico plásticas propias e alleas.		5%	30%			10%		50%		10%															
	B1.3	B1.2	EPVAB1.2.3.	CAA	Analiza os ritmos lineais mediante a observación de elementos orgánicos na paisaxe, nos obxectos e en composicións artísticas, empregándoos como inspiración en creacións gráfico-plásticas.	10%	30%	30%			10%	50%	10%																	
				CSIEE	Experimenta co punto, a liña e o plano co concepto de ritmo, aplicándoos de forma libre e espontánea.																									
				CCEC	Experimenta co valor expresivo da liña e o punto e as súas posibilidades tonais, aplicando distintos graos de dureza, distintas posicións do lapis de grafito ou de cor (tombado ou vertical) e a presión exercida na aplicación, en composicións a man alzada, estruturadas xeometricamente ou máis libres e espontáneas.																									
	B1.4	B1.2	EPVAB1.2.3.	CAA	Analiza os ritmos lineais mediante a observación de elementos orgánicos na paisaxe, nos obxectos e en composicións artísticas, empregándoos como inspiración en creacións gráfico-plásticas.	10%	30%	30%			10%	50%	10%																	
				CSIEE	Experimenta co punto, a liña e o plano co concepto de ritmo, aplicándoos de forma libre e espontánea.																									
				CCEC	Experimenta co valor expresivo da liña e o punto e as súas posibilidades tonais, aplicando distintos graos de dureza, distintas posicións do lapis de grafito ou de cor (tombado ou vertical) e a presión exercida na aplicación, en composicións a man alzada, estruturadas xeometricamente ou máis libres e espontáneas.																									
	B1.5	B1.2	EPVAB1.2.3.	CD	Analiza os ritmos lineais mediante a observación de elementos orgánicos na paisaxe, nos obxectos e en composicións artísticas, empregándoos como inspiración en creacións gráfico-plásticas	10%	30%	30%			10%	50%	10%																	
				CSIEE	Experimenta co punto, a liña e o plano co concepto de ritmo, aplicándoos de forma libre e espontánea.																									
				CCEC	Experimenta co valor expresivo da liña e o punto e as súas posibilidades tonais, aplicando distintos graos de dureza, distintas posicións do lapis de grafito ou de cor (tombado ou vertical) e a presión exercida na aplicación, en composicións a man alzada, estruturadas xeometricamente ou máis libres e espontáneas.																									
	B1.6	B1.3	EPVAB1.3.1.	CCL	Realiza composicións que transmiten emocións básicas (calma, violencia, liberdade, opresión, alegría, tristura, etc.) utilizando diversos recursos gráficos en cada caso (claroscuro, liñas, puntos, texturas, cores, etc.).		10%	30%			10%		50%		10%															

5	B1.7	B1.4.	EPVAB1.4.1	CCL	Analiza, identifica e explica oralmente, por escrito e graficamente, o esquema compositivo básico de obras de arte e obras propias, atendendo aos conceptos de equilibrio, proporción e ritmo.	10%	30%		10%	50%	10%										
			EPVAB1.4.2	CSIEE	. Realiza composicións básicas con diferentes técnicas segundo as propostas establecidas por escrito.																
			EPVAB1.4.3.	CCEC CSIEE	Realiza composicións modulares con diferentes procedementos gráfico-plásticos en aplicacións ao deseño téxtil, ornamental, arquitectónico ou decorativo.																
			EPVAB1.4.4	CCEC	Representa obxectos illados e agrupados do natural ou do ámbito inmediato, proporcionándoos en relación coas súas características formais e en relación co seu ámbito.																
	B1.8	B1.4.	EPVAB1.4.1	CCL	Analiza, identifica e explica oralmente, por escrito e graficamente, o esquema compositivo básico de obras de arte e obras propias, atendendo aos conceptos de equilibrio, proporción e ritmo.	10%	30%		10%	50%	10%										
			EPVAB1.4.2	CSIEE	. Realiza composicións básicas con diferentes técnicas segundo as propostas establecidas por escrito.																
			EPVAB1.4.3.	CCEC CSIEE	Realiza composicións modulares con diferentes procedementos gráfico-plásticos en aplicacións ao deseño téxtil, ornamental, arquitectónico ou decorativo.																
			EPVAB1.4.4	CCEC	Representa obxectos illados e agrupados do natural ou do ámbito inmediato, proporcionándoos en relación coas súas características formais e en relación co seu ámbito.																
	B1.9	B1.5	EPVAB1.5.1	CSC	Experimenta coas cores primarias e secundarias, estudando a síntese aditiva e substractiva e as cores complementarias.	5%	30%		10%	50%	10%										
	B1.10	B1.5	EPVAB1.5.1	CSC	Experimenta coas cores primarias e secundarias, estudando a síntese aditiva e substractiva e as cores complementarias.	5%	30%		10%	50%	10%										
6	B1.11.	B1.6.	EPVAB1.6.1.	CSIEE	Transcribe texturas táctiles a texturas visuais mediante as técnicas de frottage, utilizándoas en composicións abstractas ou figurativas.	10%	30%		10%	50%	10%										
	B1.12.	B1.7	EPVAB1.7.1	CCL	Utiliza con propiedade as técnicas gráfico-plásticas coñecidas aplicándoas de forma axeitada ao obxectivo da actividade	10%	30%		10%	50%	10%										
			EPVAB1.7.2.	CSC	Utiliza o lapis de grafito e de cor, creando o claroscuro en composicións figurativas e abstractas mediante a aplicación do lapis de forma continua en superficies homoxéneas ou degradadas.																
			EPVAB1.7.3.	CCEC	Experimenta coas témperas aplicando a técnica de diferentes formas (pinces, esponxas, goteos, distintos graos de humidade, estampaxes, etc.), valorando as posibilidades expresivas segundo o grao de opacidade e a creación de texturas visuais cromáticas.																
			EPVAB1.7.4.	CAA	Utiliza o papel como material, manipulándoo, resgando ou pregando, creando texturas visuais e táctiles, para crear composicións, colaxes matéricas e figuras tridimensionais.																
			EPVAB1.7.5.	CSC	Crea co papel recortado formas abstractas e figurativas compóndoas con fins ilustrativos, decorativos ou comunicativos.																
			EPVAB1.7.6.	CSC	Aproveita materiais reciclados para a elaboración de obras de forma responsable co medio e aproveitando as súas calidades gráfico-plásticas																
			EPVAB1.7.7.	CSC	Mantén o seu espazo de traballo e o seu material en perfecto orde e estado, e achégao á aula cando é necesario para a elaboración das actividades																

Temporalización: 3ª avaliación				Estándares de aprendizaxe avaliados				Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación						Elementos transversais					
---------------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-------------------------------	--	--	--	--	--

Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criterios	Identif. estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe (1)	Grao mínimo consec.	Peso cualific.	Instrumentos						Elementos transversais											
								Proba escrita	Proba oral	Trab. ind.	Trab. grupo	Cad. clase	Rúb. (2)	Obs. aula	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV	EV			
7	B2.1.	B2.1.	EPVAB2.1.1	CCL	Diferencia imaxes figurativas de abstractas.		20%	30%		10%		50%		10%											
			EPVAB2.1.2	CCL	Recoñece graos de iconicidade nunha serie de imaxes.																				
			EPVAB2.1.3.	CD	Crea imaxes con distintos graos de iconicidade baseándose nun mesmo tema.																				
	B2.2.	B2.2.	EPVAB2.2.1	CCL	Distingue símbolos de iconas.		20%	30%		10%		50%		10%											
			EPVAB2.2.2	CD	Deseña símbolos e iconas																				
B2.3.	B2.3.	EPVAB2.3.1	CCL	Deseña un cómic utilizando adecuadamente viñetas e lendas, globos, liñas cinéticas e onomatopeas		20%	30%		10%		50%		10%												
8	B2.4.	B2.4.	EPVAB2.4.1.	CSC	Identifica e analiza os elementos que interveñen en actos de comunicación visual.		20%	30%		10%		50%		10%											
	B2.5.	B2.5.	EPVAB2.5.1.	CCL	Identifica e analiza os elementos que interveñen en actos de comunicación audiovisual.		20%	30%		10%		50%		10%											
			EPVAB2.5.2.	CD	Distingue a función ou funcións que predominan en mensaxes visuais e audiovisuais.																				

5.2. 3º ESO

Temporalización: 1ª avaliación				Estándares de aprendizaxe avaliábeis		Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación								Elementos transversais												
Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criterios	Identif. estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe (1)	Grao mínimo consec.	Peso cualific.	Instrumentos						Elementos transversais												
								Proba escrita	Proba oral	Trab. ind.	Trab. grupo	Cad. clase	Rúb. (2)	Obs. aula	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV	EV				
1	B3.1.	B3.1.	EPVAB3.1.1.	CCL	Explica verbalmente ou por escrito os exemplos máis comúns de lugares xeométricos (mediatriz, bisectriz, circunferencia, esfera, rectas paralelas, planos paralelos, etc.).		5%	30%		10%		50%		10%												
	B3.2.	B3.2.	EPVAB3.2.1.	CAA	Clasifica correctamente calquera polígono de tres a cinco lados, diferenciando claramente se é regular ou irregular.		5%	30%		10%		50%		10%												
	B3.3.	B3.3.	EPVAB3.3.1.	CMCCT	Constrúe correctamente polígonos regulares de ata cinco lados, coñecendo o lado.		10%	30%		10%		50%		10%												
	B3.4.	B3.4.	EPVAB3.4.1.	CMCCT	Resolve correctamente os casos de tanxencia entre circunferencias, utilizando adecuadamente as ferramentas.		10%	30%		10%		50%		10%												
EPVAB3.4.2.			CA	Resolve correctamente os casos de tanxencia entre circunferencias e rectas, utilizando adecuadamente as ferramentas.																						
2	B3.5.	B3.5.	EPVAB3.5.1.	CMCCT	Constrúe correctamente un óvalo regular, coñecendo o diámetro maior.		5%	30%		10%		50%		10%												
	B3.6.	B3.6.	EPVAB3.6.1.	CSIEE	Constrúe varios tipos de óvalos e ovoides, segundo os diámetros coñecidos.		5%	30%		10%		50%		10%												
	B3.7.	B3.7.	EPVAB3.7.1.	CMCCT	Constrúe correctamente espirais de dous, tres, catro e cinco centros.		10%	30%		10%		50%		10%												
	B3.8.	B3.8.	EPVAB3.8.1.	CD	Executa deseños aplicando repeticións, xiros e simetrías de módulos.		10%	30%		10%		50%		10%												
3	B3.9.	B3.8.	EPVAB3.8.1.	CD	Executa deseños aplicando repeticións, xiros e simetrías de módulos.		10%	30%		10%		50%		10%												
	B3.10.	B3.9.	EPVAB3.9.1.	CMCCT	Debuxa correctamente as vistas principais de volumes frecuentes, identificando as tres proxeccións dos seus vértices e as súas arestas.		10%	30%		10%		50%		10%												
	B3.11.	B3.10.	EPVAB3.10.1.	CMCCT	Constrúe a perspectiva cabaleira de prismas e cilindros simples, aplicando correctamente coeficientes de redución sinxelos.		10%	30%		10%		50%		10%												
	B3.12.	B3.11.	EPVAB3.11.1.	CCEC	Realiza perspectivas isométricas de volumes sinxelos, utilizando correctamente a escuadra e o cartabón para o trazado de paralelas.		10%	30%		10%		50%		10%												

LENDAS DE COMPETENCIAS

CCL	Comunicación lingüística.
CMCCT	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
CD	Competencia dixital.
CAA	Competencia aprender a aprender.
CSC	Competencias sociais e cívicas.
CSIEE	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
CCEC	Conciencia e expresións culturais.

LENDAS DE TRANSVERSAIS

CL	Comprensión lectora.
EOE	Expresión oral e escrita.
CA	Comunicación audiovisual.
TIC	Tecnoloxías da información e da comunicación.
EMP	Emprendemento.
EC	Educación cívica.
PV	Prevención da violencia.
EV	Educación e seguridade viaria.

(1) A partir de cada estándar, pódense determinar “indicadores de logro” máis precisos que indiquen o nivel de adquisición do mesmo. O instrumento máis idóneo é a rúbrica.

(2) As rúbricas utilízanse para avaliar as producións do alumnado: traballos de aplicación, sínteses e textos escritos...

Temporalización: 2ª avaliación				Estándares de aprendizaxe avaliados		Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación							Elementos transversais						
--------------------------------	--	--	--	-------------------------------------	--	---	--	--	--	--	--	--	------------------------	--	--	--	--	--	--

Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criterios	Identif. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe (1)	Grao mínimo consec.	Peso cualific.	Instrumentos							Elementos transversais												
								Proba escrita	Proba oral	Trab. ind.	Trab. grupo	Cad. clase	Rúb. (2)	Obs. aula	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV	EV					
4	B2.1	B2.1.	EPVAB2.1.1.	CAA	Analiza as causas polas que se produce unha ilusión óptica aplicando coñecementos dos procesos perceptivos.		5%	30%		10%		50%		10%													
	B2.2.	B2.1.	EPVAB2.1.1.	CAA	Analiza as causas polas que se produce unha ilusión óptica aplicando coñecementos dos procesos perceptivos.		5%	30%		10%		50%		10%													
	B2.3	B2.2	EPVAB2.2.1	CSC	Identifica e clasifica ilusiões ópticas segundo as leis da Gestalt.		10%	30%		10%		50%		10%													
			EPVAB2.2.2	CCEC	Deseña ilusiões ópticas baseándose nas leis da Gestalt.																						
	B2.4	B2.2	EPVAB2.2.1	CSC	Identifica e clasifica ilusiões ópticas segundo as leis da Gestalt.		5%	30%		10%		50%		10%													
			EPVAB2.2.2	CCEC	Deseña ilusiões ópticas baseándose nas leis da Gestalt.																						
B2.5	B2.3	EPVAB2.3.1	CD	Elabora unha animación con medios dixitais e/ou analóxicos.		10%	30%		10%		50%		10%														
B2.6	B2.4	EPVAB2.4.1	CCL	Distingue significante e significado nun signo visual.		5%	30%		10%		50%		10%														
5	B2.7	B2.5.	EPVAB2.5.1	CCL	Realiza a lectura obxectiva dunha imaxe identificando, clasificando e describindo os seus elementos.		10%	30%		10%		50%		10%													
			EPVAB2.5.2	CCEC	Analiza unha imaxe, mediante unha lectura subxectiva, identificando os elementos de significación, narrativos e as ferramentas visuais utilizadas, sacando conclusións e interpretando o seu significado.																						
	B2.8	B2.5.	EPVAB2.5.1	CCL	Realiza a lectura obxectiva dunha imaxe identificando, clasificando e describindo os seus elementos.		10%	30%		10%		50%		10%													
			EPVAB2.5.2	CCEC	Analiza unha imaxe, mediante unha lectura subxectiva, identificando os elementos de significación, narrativos e as ferramentas visuais utilizadas, sacando conclusións e interpretando o seu significado.																						
	B2.9	B2.6	EPVAB2.6.1	CCL	Identifica encadramentos e puntos de vista nunha fotografía.		10%	30%				50%		10%													
			EPVAB2.6.2.	CD	Realiza fotografías con distintos encadramentos e puntos de vista, aplicando diferentes leis compositivas.																						
B2.10	B2.7.	EPVAB2.7.1.	CCL	Deseña, en equipo, mensaxes visuais e audiovisuais con distintas funcións utilizando diferentes linguaxes e códigos, seguindo de xeito ordenado as fases do proceso (guión técnico, storyboard, realización, etc.), e valora de xeito crítico os resultados.		10%	30%				50%		10%														
6	B2.11.	B2.8.	EPVAB2.8.1.	CSC	Identifica os recursos visuais presentes en mensaxes publicitarias visuais e audiovisuais.		5%	30%		10%		50%		10%													
	B2.12.	B2.9.	EPVAB2.9.1	CCL	Deseña unha mensaxe publicitaria utilizando recursos visuais como as figuras retóricas.		10%	30%		10%		50%		10%													
	B2.13	B2.10.	EPVAB2.10.1.	CCEC	Reflexiona criticamente sobre unha obra de cine, situándoa no seu contexto e analizando a narrativa cinematográfica en relación coa mensaxe.		5%	30%		10%		50%		10%													
	B2.14	B2.11	EPVAB2.11.1.	CD	Elabora documentos multimedia para presentar un tema ou proxecto, empregando os recursos dixitais de xeito axeitado.		10%	30%		10%		50%		10%													

Temporalización: 3ª avaliación				Estándares de aprendizaxe avaliáveis				Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación							Elementos transversais						
---------------------------------------	--	--	--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-------------------------------	--	--	--	--	--	--

Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criterios	Identif. estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe (1)	Grao mínimo consec.	Peso cualific.	Instrumentos							Elementos transversais												
								Proba escrita	Proba oral	Trab. ind.	Trab. grupo	Cad. clase	Rúb. (2)	Obs. aula	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV	EV					
7	B1.1.	B1.1.	EPVAB1.1.1.	CAA	Crea composicións aplicando procesos creativos sinxelos, mediante propostas por escrito, axustándose aos obxectivos finais.		10%	30%			10%		50%		10%												
			EPVAB1.1.2.	CCEC	Coñece e aplica métodos creativos para a elaboración de deseño gráfico, deseños de produto, moda e as súas múltiples aplicacións.																						
	B1.2.	B1.2.	EPVAB1.2.1	CCEC	Reflexiona e avalía, oralmente e por escrito, o proceso creativo propio e alleo desde a idea inicial ata a execución definitiva.		10%	30%			10%		50%		10%												
	B1.3.	B1.3.	EPVAB1.3.1.	CCEC	Comprende e emprega os niveis de iconicidade da imaxe gráfica, elaborando bosquejos, apuntamentos, e debuxos esquemáticos, analíticos e miméticos.		10%	30%			10%		50%		10%												
8	B1.4.	B1.3.	EPVAB1.3.1.	CCEC	Comprende e emprega os niveis de iconicidade da imaxe gráfica, elaborando bosquejos, apuntamentos, e debuxos esquemáticos, analíticos e miméticos.		10%	30%			10%		50%		10%												
	B1.5.	B1.4	EPVAB1.4.1.	CSIEE	Realiza modificacións da cor e as súas propiedades empregando técnicas propias da cor pigmento e da cor luz, aplicando as TIC, para expresar sensacións en composicións sinxelas.		10%	30%				50%		10%													
			EPVAB1.4.2.	CSC	Representa con claroscuro a sensación espacial de composicións volumétricas sinxelas.					10%																	
			EPVAB1.4.3	CSIEE	Realiza composicións abstractas con diferentes técnicas gráficas para expresar sensacións por medio do uso da cor.																						
	B1.6.	B1.4	EPVAB1.4.1.	CSIEE	Realiza modificacións da cor e as súas propiedades empregando técnicas propias da cor pigmento e da cor luz, aplicando as TIC, para expresar sensacións en composicións sinxelas.		20%	30%				50%		10%													
			EPVAB1.4.2.	CSC	Representa con claroscuro a sensación espacial de composicións volumétricas sinxelas.					10%																	
EPVAB1.4.3			CSIEE	Realiza composicións abstractas con diferentes técnicas gráficas para expresar sensacións por medio do uso da cor.																							
9	B1.7	B1.4	EPVAB1.4.1.	CSIEE	Realiza modificacións da cor e as súas propiedades empregando técnicas propias da cor pigmento e da cor luz, aplicando as TIC, para expresar sensacións en composicións sinxelas.		10%	30%			10%		50%		10%												
			EPVAB1.4.2.	CSC	Representa con claroscuro a sensación espacial de composicións volumétricas sinxelas.																						
			EPVAB1.4.3	CSIEE	Realiza composicións abstractas con diferentes técnicas gráficas para expresar sensacións por medio do uso da cor.																						
	B1.8.	B1.5	EPVAB1.5.1	CCL	. Utiliza con propiedade as técnicas gráfico-plásticas coñecidas aplicándoas de forma axeitada ao obxectivo da actividade.		20%	30%				50%		10%													
			EPVAB1.5.2	CCEC	. Utiliza o lapis de grafito e de cor, creando o claroscuro en composicións figurativas e abstractas mediante a aplicación do lapis de forma continua en superficies homoxéneas ou degradadas.					10%																	
			EPVAB1.5.3.	CCEC	. Experimenta coas témperas aplicando a técnica de diferentes formas (pinceis, esponxas, goteos, distintos graos de humidade, estampaxes, etc.), valorando as																						

				posibilidades expresivas segundo o grao de opacidade e a creación de texturas visuais cromáticas.															
		EPVAB1.5.4	CAA	. Utiliza o papel como material, manipulándoo, resgando ou pregando, creando texturas visuais e táctiles para crear composicións, colaxes mátericas e figuras tridimensionais.															
		EPVAB1.5.5.	CSIEE	Crea co papel recortado formas abstractas e figurativas compóndoas con fins ilustrativos, decorativos ou comunicativos.															
		EPVAB1.5.6.	CSC	Aproveita materiais reciclados para a elaboración de obras de forma responsable co medio e aproveitando as súas calidades gráfico-plásticas.															
		EPVAB1.5.7	CSC	Mantén o seu espazo de traballo e o seu material en orde e estado perfectos, e achégao á aula cando é necesario para a elaboración das actividades.															

5.3. 4ºESO

Temporalización: 1ª avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Cráterios de cualificación e instrumentos de avaliación	Elementos transversais
--------------------------------	--------------------------------------	---	------------------------

Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criterios	Identif. estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe (1)	Grao mínimo consec.	Peso cualific.	Instrumentos						Elementos transversais											
								Proba escrita	Proba oral	Trab. ind.	Trab. grupo	Cad. clase	Rúb. (2)	Obs. aula	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV	EV			
1	B1.1.	B1.1.	EPVAB1.1.1.	CCEC	Realiza composicións artísticas seleccionando e utilizando os elementos da linguaxe plástica e visual.		10%	30%				50%		20%											
	B1.2.	B1.2.	EPVAB1.2.1	CCEC	Aplica as leis de composición, creando esquemas de movementos e ritmos, empregando os materiais e as técnicas con precisión.		10%	30%				50%		20%											
			EPVAB1.2.2	CCEC	Estuda e explica o movemento e as liñas de forza dunha imaxe.																				
			EPVAB1.2.3.	CCEC	Cambia o significado dunha imaxe por medio da cor.																				
	B1.3.	B1.2.	EPVAB1.2.1	CCEC	Aplica as leis de composición, creando esquemas de movementos e ritmos, empregando os materiais e as técnicas con precisión.		10%	30%				50%		20%											
			EPVAB1.2.2	CCEC	Estuda e explica o movemento e as liñas de forza dunha imaxe.																				
			EPVAB1.2.3.	CCEC	Cambia o significado dunha imaxe por medio da cor.																				
	B1.4.	B1.2.	EPVAB1.2.1	CCEC	Aplica as leis de composición, creando esquemas de movementos e ritmos, empregando os materiais e as técnicas con precisión.		10%	30%				50%		20%											
			EPVAB1.2.2	CCEC	Estuda e explica o movemento e as liñas de forza dunha imaxe.																				
			EPVAB1.2.3.	CCEC	Cambia o significado dunha imaxe por medio da cor.																				
2	B1.5.	B1.3.	EPVAB1.3.1.	CCEC CSIEE	Coñece e elixe os materiais máis axeitados para a realización de proxectos artísticos.		10%	30%				50%		20%											
			EPVAB1.3.2	CCEC CAA CSIEE CD	Utiliza con propiedade os materiais e os procedementos máis idóneos para representar e expresarse en relación ás linguaxes gráfico-plásticas, mantén o seu espazo de traballo e o seu material en perfecto estado, e achégao á aula cando é necesario para a elaboración das actividades																				
	B1.6.	B1.3.	EPVAB1.3.1.	CCEC CSIEE	Coñece e elixe os materiais máis axeitados para a realización de proxectos artísticos.		10%	30%				50%		20%											
			EPVAB1.3.2	CCEC CAA CSIEE CD	Utiliza con propiedade os materiais e os procedementos máis idóneos para representar e expresarse en relación ás linguaxes gráfico-plásticas, mantén o seu espazo de traballo e o seu material en perfecto estado, e achégao á aula cando é necesario para a elaboración das actividades																				
B1.7.	B1.3.	EPVAB1.3.1.	CCEC CSIEE	Coñece e elixe os materiais máis axeitados para a realización de proxectos artísticos.		10%	30%				50%		20%												

			EPVAB.1.3.2	CCEC CAA CSIEE CD	Utiliza con propiedade os materiais e os procedementos máis idóneos para representar e expresarse en relación ás linguaxes gráfico-plásticas, mantén o seu espazo de traballo e o seu material en perfecto estado, e achégao á aula cando é necesario para a elaboración das actividades															
B1.8.	B1.4.		EPVAB1.4.1.	CSIE CCEC	Entende o proceso de creación artística e as súas fases, e aplícao á produción de proxectos persoais e de grupo.		5%	30%				50%		20%						
3	B1.9.	B1.4.	EPVAB1.4.1.	CSIE CCEC	Entende o proceso de creación artística e as súas fases, e aplícao á produción de proxectos persoais e de grupo.		5%	30%				50%		20%						
	B1.10.	B1.5.	EPVAB1.5.1.	CSIEE CCEC	Explica, empregando unha linguaxe axeitada, o proceso de creación dunha obra artística, e analiza os soportes, os materiais e as técnicas gráfico-plásticas que constitúen a imaxe, así como os seus elementos compositivos.		10%	30%				50%		20%						
			EPVAB1.5.2.	CSIEE CCEC	Analiza e le imaxes de obras de arte e sitúaaas no período ao que pertencen.															
	B1.11.	B1.5.	EPVAB1.5.1.	CSIEE CCEC	Explica, empregando unha linguaxe axeitada, o proceso de creación dunha obra artística, e analiza os soportes, os materiais e as técnicas gráfico-plásticas que constitúen a imaxe, así como os seus elementos compositivos.		10%	30%					50%		20%					
EPVAB1.5.2.			CSIEE CCEC	Analiza e le imaxes de obras de arte e sitúaaas no período ao que pertencen.																

LENDA COMPETENCIAS

CCL	Comunicación lingüística.
CMCCT	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
CD	Competencia dixital.
CAA	Competencia aprender a aprender.
CSC	Competencias sociais e cívicas.
CSIEE	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
CCEC	Conciencia e expresións culturais.

LENDA TRANSVERSAIS

CL	Comprensión lectora.
EOE	Expresión oral e escrita.
CA	Comunicación audiovisual.
TIC	Tecnoloxías da información e da comunicación.
EMP	Emprendemento.
EC	Educación cívica.
PV	Prevención da violencia.
EV	Educación e seguridade viaria.

(1) A partir de cada estándar, pódense determinar “indicadores de logro” máis precisos que indiquen o nivel de adquisición do mesmo. O instrumento máis idóneo é a rúbrica.

(2) As rúbricas utilízanse para avaliar as producións do alumnado: traballos de aplicación, sínteses e textos escritos...

Temporalización: 2ª avaliación				Estándares de aprendizaxe avaliáveis		Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación							Elementos transversais											
Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criterios	Identif. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe (1)	Grao mínimo consec.	Peso cualific.	Instrumentos						Elementos transversais										
								Proba escrita	Proba oral	Trab. ind.	Trab. grupo	Cad. clase	Rúb. (2)	Obs. aula	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV	EV		
4	B2.1	B2.1.	EPVAB2.1.1.	CAA CMCCT	Diferencia o sistema de debuxo descritivo do perceptivo.		5%	30%					50%		20%									
			EPVAB2.1.2	CAA CMCCT	Resolve problemas sinxelos referidos a cuadriláteros e polígonos utilizando con precisión os materiais de debuxo técnico.																			
			EPVAB2.1.3.	CAA CMCCT	Resolve problemas básicos de tanxencias e enlaces.																			
			EPVAB2.1.4.	CAA CMCCT	Resolve e analiza problemas de configuración de formas xeométricas planas e aplícao á creación de deseños persoais.																			
	B2.2.	B2.1.	B2.1.	EPVAB2.1.1.	CAA CMCCT	Diferencia o sistema de debuxo descritivo do perceptivo.		5%	30%					50%		20%								
				EPVAB2.1.2	CAA CMCCT	Resolve problemas sinxelos referidos a cuadriláteros e polígonos utilizando con precisión os materiais de debuxo técnico.																		
				EPVAB2.1.3.	CAA CMCCT	Resolve problemas básicos de tanxencias e enlaces.																		
				EPVAB2.1.4.	CAA CMCCT	Resolve e analiza problemas de configuración de formas xeométricas planas e																		

				formas xeométricas básicas, estudando a organización do plano e do espazo.																
		EPVAB3.3.2	CSIEE CCEC	Coñece e planifica as fases de realización da imaxe corporativa dunha empresa.																
		EPVAB3.3.3	CSIEE CCEC	Realiza composicións creativas e funcionais adaptándoas ás áreas do deseño, valorando o traballo organizado e secuenciado na realización de calquera proxecto, así como a exactitude, a orde e a limpeza nas representacións gráficas.																
		EPVAB3.3.4	CD CSIEE CCEC	Utiliza as novas tecnoloxías da información e da comunicación para levar a cabo os seus propios proxectos artísticos de deseño.																
		EPVAB3.3.5	CSIEE CCEC	Planifica os pasos na realización de proxectos artísticos e respecta o realizado por compañeiros e compañeiras.																
B3.8.	B3.3	EPVAB3.3.1	CSIEE CCEC	Realiza distintos tipos de deseño e composicións modulares utilizando as formas xeométricas básicas, estudando a organización do plano e do espazo.																
		EPVAB3.3.2	CSIEE CCEC	Coñece e planifica as fases de realización da imaxe corporativa dunha empresa.																
		EPVAB3.3.3	CSIEE CCEC	Realiza composicións creativas e funcionais adaptándoas ás áreas do deseño, valorando o traballo organizado e secuenciado na realización de calquera proxecto, así como a exactitude, a orde e a limpeza nas representacións gráficas.																
		EPVAB3.3.4	CD CSIEE CCEC	Utiliza as novas tecnoloxías da información e da comunicación para levar a cabo os seus propios proxectos artísticos de deseño.																
		EPVAB3.3.5	CSIEE CCEC	Planifica os pasos na realización de proxectos artísticos e respecta o realizado por compañeiros e compañeiras.																

Temporalización: 3ª avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliados	Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación	Elementos transversais
---------------------------------------	--	--	-------------------------------

Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criterios	Identif. estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe (1)	Grao mínimo consec.	Peso cualific.	Instrumentos						Elementos transversais											
								Proba escrita	Proba oral	Trab. ind.	Trab. grupo	Cad. clase	Rúb. (2)	Obs. aula	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV	EV			
10	B4.1.	B4.1	EPVAB4.1.1	CD CSIEE CCEC	Analiza os tipos de plano que aparecen en películas cinematográficas, valorando os seus factores expresivos.		10%	30%				50%		30%											
			EPVAB4.1.2	CSIEE	Realiza un storyboard a modo de guión para a secuencia dunha película.																				
	B4.2	B4.1.	EPVAB4.1.1	CD CSIEE CCEC	Analiza os tipos de plano que aparecen en películas cinematográficas, valorando os seus factores expresivos.		10%	30%				50%		20%											
			EPVAB4.1.2	CSIEE	Realiza un storyboard a modo de guión para a secuencia dunha película.																				
	B4.3	B4.2.		EPVAB4.2.1.	CD CSIEE CCEC	Ve películas cinematográficas nas que identifica e analiza os planos, as angulacións e os movementos de cámara.		10%	30%				50%		20%										
				EPVAB4.2.2	CD CSIEE CCEC	Analiza e realiza fotografías, tendo en conta criterios estéticos.																			
EPVAB4.2.3.				CD CSIEE CCEC	Compila imaxes de prensa e analiza as súas finalidades.																				
11	B4.4	B4.2.	EPVAB4.2.1.	CD CSIEE CCEC	Ve películas cinematográficas nas que identifica e analiza os planos, as angulacións e os movementos de cámara.		10%	30%				50%		20%											
			EPVAB4.2.2	CD CSIEE CCEC	Analiza e realiza fotografías, tendo en conta criterios estéticos.																				
			EPVAB4.2.3.	CD CSIEE CCEC	Compila imaxes de prensa e analiza as súas finalidades.																				
	B4.5.	B4.2.	EPVAB4.2.1.	CD CSIEE CCEC	Ve películas cinematográficas nas que identifica e analiza os planos, as angulacións e os movementos de cámara.		10%	30%				50%		20%											
			EPVAB4.2.2	CD CSIEE CCEC	Analiza e realiza fotografías, tendo en conta criterios estéticos.																				
			EPVAB4.2.3.	CD CSIEE CCEC	Compila imaxes de prensa e analiza as súas finalidades.																				
B4.6.	B4.3.		EPVAB4.3.1.	CD CSIEE CCEC	Elabora imaxes dixitais utilizando programas de debuxo por computador.		15%	30%				50%		20%											

			EPVAB4.3.2	CD CSIEE CCEC	Proxecta un deseño publicitario utilizando os elementos da linguaxe gráfico-plástica.														
			EPVAB4.3.3	CAA CD CSIEE CCEC	Realiza un proxecto persoal seguindo o esquema do proceso de creación.														
12	B4.7	B4.3.	EPVAB4.3.1.	CD CSIEE CCEC	Elabora imaxes dixitais utilizando programas de debuxo por computador.	15%	30%			50%		20%							
			EPVAB4.3.2	CD CSIEE CCEC	Proxecta un deseño publicitario utilizando os elementos da linguaxe gráfico-plástica.														
			EPVAB4.3.3	CAA CD CSIEE CCEC	Realiza un proxecto persoal seguindo o esquema do proceso de creación.														
	B4.8.	B4.3.	EPVAB4.3.1.	CD CSIEE CCEC	Elabora imaxes dixitais utilizando programas de debuxo por computador.	20%	30%			50%		20%							
			EPVAB4.3.2	CD CSIEE CCEC	Proxecta un deseño publicitario utilizando os elementos da linguaxe gráfico-plástica.														
			EPVAB4.3.3	CAA CD CSIEE CCEC	Realiza un proxecto persoal seguindo o esquema do proceso de creación.														
	B4.9.	B4.4.	EPVAB4.4.1	CD CSIEE CCEC	Analiza elementos publicitarios cunha actitude crítica desde o coñecemento dos elementos que os compoñen.														

LENDAS DE COMPETENCIAS

- CCL Comunicación lingüística.
- CMCCT Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
- CD Competencia dixital.
- CAA Competencia aprender a aprender.
- CSC Competencias sociais e cívicas.
- CSIEE Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
- CCEC Conciencia e expresións culturais.

LENDAS TRANSVERSAIS

- CL Comprensión lectora.
- EOE Expresión oral e escrita.
- CA Comunicación audiovisual.
- TIC Tecnoloxías da información e da comunicación.
- EMP Emprendemento.
- EC Educación cívica.
- PV Prevención da violencia.
- EV Educación e seguridade viaria.

(1) A partir de cada estándar, pódense determinar “indicadores de logro” máis precisos que indiquen o nivel de adquisición do mesmo. O instrumento máis idóneo é a rúbrica.

(2) As rúbricas utilízanse para avaliar as producións do alumnado: traballos de aplicación, sínteses e textos escritos...

6. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

Na descrición do modelo competencial inclúese o marco de descritores competenciais, no que aparecen os contidos reconfigurados desde un enfoque de aplicación que facilita

o adestramento das competencias; recordemos que estas non se estudan, nin se ensinan: adéstranse. Para iso, é necesaria a xeración de tarefas de aprendizaxe que lle permita ao alumnado a aplicación do coñecemento mediante metodoloxías de aula activas.

Abordar cada competencia de xeito global en cada unidade didáctica é imposible; debido a iso, cada unha destas divídese en indicadores de seguimento (entre dous e cinco por competencia), grandes piares que permiten describirla dun xeito máis preciso; dado que o carácter destes é aínda moi xeral, o axuste do nivel de concreción esixe que os devanditos indicadores se dividan, á súa vez, no que se denominan descritores da competencia, que serán os que «describan» o grao competencial do alumnado. Por cada indicador de seguimento encontraremos entre dous e catro descritores, cos verbos en infinitivo.

En cada unidade didáctica cada un destes descritores concrétese en desempeños competenciais, redactados en terceira persoa do singular do presente de indicativo. O desempeño é o aspecto específico da competencia que se pode adestrar e avaliar de xeito explícito; é, polo tanto, concreto e obxectivable. Para o seu desenvolvemento, partimos dun marco de descritores competenciais definido para o proxecto e aplicable a todas as materias e cursos da etapa.

Respectando o tratamento específico nalgúns áreas, os elementos transversais, tales como a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e da comunicación, o emprendemento e a educación cívica e Respectando o tratamento específico nalgúns áreas, os elementos transversais, tales como a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e da comunicación, o emprendemento e a educación cívica e constitucional, traballaranse desde todas as áreas, posibilitando e fomentando que o proceso de ensino-aprendizaxe do alumnado sexa o máis completo posible.

Por outra parte, o desenvolvemento e a aprendizaxe dos valores, presentes en todas as áreas, axudarán a que os nosos alumnos e alumnas aprendan a desenvolverse nunha sociedade ben consolidada na que todos poidamos vivir, e en cuxa construción colaboren.

A diversidade dos nosos alumnos e alumnas, cos seus estilos de aprendizaxe diferentes, anos de conducir a traballar desde as diferentes potencialidades de cada un deles, apoiándonos sempre nas súas fortalezas para poder dar resposta ás súas necesidades.

Na área de Educación Plástica, Visual e Audiovisual incidiremos no adestramento de todas as competencias de xeito sistemático facendo fincapé nos descritores máis afíns á área.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

Nesta área é unha oportunidade para utilizar a linguaxe simbólica así como o afondamento en aspectos espaciais da realidade e da súa representación gráfica. Tamén na área se adestran

procedementos relacionados co método científico, como son: a observación, a experimentación, o descubrimento, a reflexión e a análise.

Os descritores que traballaremos fundamentalmente serán:

- Respectar e preservar a vida dos seres vivos do seu ámbito.
- Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no medio natural e as repercusións para a vida futura.
- Comprender e interpretar a información presentada en formato gráfico.

Comunicación lingüística

Esta área contribúe á adquisición da competencia lingüística na medida en que favorece a comprensión e a expresión oral e escrita ao promover o coñecemento e a utilización do vocabulario específico referido á expresión artística e ao explorar diferentes canles de comunicación.

Os descritores que priorizaremos serán:

- Comprender o sentido dos textos escritos e orais.
- Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.
- Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...

No caso de centros bilingües ou plurilingües que impartan a materia noutra lingua:

- Manter conversacións noutras linguas sobre temas cotiáns en distintos contextos.
- Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.

Competencia dixital

Dentro da área aparecen contidos que fan referencia ao ámbito audiovisual e multimedia, dándolle especial importancia ao uso de ferramentas tecnolóxicas, para a creación de producións audiovisuais.

Para iso, nesta área, traballaremos os seguintes descritores da competencia:

- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.

Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.

- Empregar distintas fontes para a busca de información.

Conciencia e expresións culturais

A área de Educación Plástica, Visual e Audiovisual contribúe, especialmente, a adquirir a competencia artística e cultural. Xa que se pon a énfase en ampliar o coñecemento dos diferentes códigos artísticos e na utilización das técnicas e dos recursos que lles son propios. O alumnado aprende a mirar, ver, observar e percibir, e desde o coñecemento da linguaxe visual, a apreciar os valores estéticos e culturais das producións artísticas. Por outra parte, contribúese a esta competencia cando se experimenta e investiga con diversidade de técnicas plásticas e visuais e é capaz de expresarse a través da imaxe.

Polo que nesta área, traballaremos os seguintes descritores:

- Mostrar respecto cara ao patrimonio cultural mundial nas súas distintas vertentes (artístico-literaria, etnográfica, científico- técnica...), e cara ás persoas que contribuíron ao seu desenvolvemento.
- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Apreciar os valores culturais do patrimonio natural e da evolución do pensamento científico.
- Expresar sentimentos e emocións mediante códigos artísticos.
- Apreciar a beleza das expresións artísticas e as manifestacións de creatividade e gusto pola estética no ámbito co
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

Competencias sociais e cívicas

Esta área é unha boa ferramenta para potenciar a competencia social e cívica. Na medida en que as producións artísticas se poden presentar como traballo en equipo,

sendo unha oportunidade para fomentar a cooperación, o respecto, a tolerancia, etc. Por outra parte o fomento da creatividade na aula, leva a valorar diversos enfoques e propia

Para iso adestraremos os seguintes descritores:

- Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.
- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e de ideas.
- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Esta área colabora en boa medida na adquisición do sentido de iniciativa e do espírito emprendedor xa que en todo proceso de creación hai que converter unha idea nun produto e para iso hanse de desenvolver estratexias de planificación, de previsión de recursos, de anticipación e avaliación de resultados. Este proceso sitúa o alumnado ante un feito que o obriga a tomar decisións de xeito autónomo. Todo isto, xunto co espírito creativo, a

experimentación, a investigación e a autocrítica fomentan a iniciativa e o espírito emprendedor.

Os descritores que adestraremos son:

- Ser constante no traballo, superando as dificultades.
- Priorizar a consecución de obxectivos grupais sobre os intereses persoais.
- Configurar unha visión de futuro realista e ambiciosa.
- Encontrar posibilidades no arredor que outros non aprecian.

Aprender a aprender

Esta materia contribuirá á competencia para aprender a aprender na medida en que favoreza a reflexión sobre os procesos e a propia experimentación creativa, xa que esta implica a toma de conciencia das propias capacidades e recursos, así como a aceptación dos propios erros como instrumento de mellora.

Os descritores que adestraremos son:

- Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.
- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...

Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.

- Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.

7. METODOLOXÍA

Atendendo aos contidos a desenvolver vanse utilizar as seguintes metodoloxías na ensinanza – aprendizaxe da Área de Educación Plástica, Visual E Audiovisual

7.1 ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

7.1.1 Aspectos xerais

- Partir da competencia inicial do alumnado.
- Ter en conta a diversidade: respectar os ritmos e estilos de aprendizaxe.
- Potenciar as metodoloxías activas e participativas:

- Combinar traballo individual e cooperativo. Sempre q sexa cumprindo as distancias de seguridade.
- Aprendizaxe por proxectos.
- Enfoque orientado á realización de tarefas e á resolución de problemas.
- Uso das TIC. Sempre e cando a situación o permita.
- Papel facilitador do profesor/a.

7.1.2 Estratexias metodolóxicas

- Memorización comprensiva.
- Indagación sobre documentos, textos, artigos, etc.
- Elaboración de sínteses.
- Resolución de exercicios prácticos
- Estudo de casos (proxectos).
- Uso de material variado na clase para estimular a atención do alumno.

7.1.3 Secuenciación habitual de traballo na aula

Información do profesor/a: clase expositiva (lección maxistral con exemplos) e formulación de preguntas. Estes dous métodos serán un referente común en todas as unidades xa que existen unha serie de contidos conceptuais que o alumno/a debe coñecer e, para iso, seranlle transmitidos, por unha banda, por exposición oral do profesor/a, e por outro, por medio de preguntas que fagan pensar a devanditos alumnos/as e deducir desa maneira, por lóxica, certos contidos e respostas, tanto de forma individual como de grupo, a través das respostas doutros/as compañeiros/as.

Ademais, realizarase unha lectura comprensiva dos contidos do tema en voz alta para todo o grupo, tentando por medio de preguntas, que ditos contidos queden claros mediante razoamentos individuais e grupais do alumnado.

Experiencia de cátedra: Trátase da realización por parte do profesor/a, de experiencias prácticas que aclaren determinados conceptos e ideas ao alumno/a. E, no caso da Educación Plástica e Visual, a realización e desenvolvemento de determinados procesos técnicos, xa que debido ao procedimental que é esta materia a forma máis clara e evidente, que mellor retén o alumnado, é por visualización do que se debe facer e como se debe actuar.

Experiencia de confianza (en todas as unidades). Consistente en mostrar traballos realizados por anteriores educandos/as en momentos nos cales o alumnado se atopa con dificultades tanto conceptuais como emocionais.

Uso do método de acción: método de descubrimento, consulta de fontes de información e interpretación e ensino e desenvolvemento de investigación.

Trátase de tres métodos nos que o alumnado descobre polas súas propias experiencias, investigacións e interpretacións, as características, propiedades e conceptos dalgúns dos contidos esixidos. Todas estas metodoloxías estarán apoiadas en todo momento con explicacións de carácter gráfico.

Procurarase que o alumnado empregue, de ser posible, e na medida que as actividades o precisen, os recursos TIC.

Información complementaria para reforzo e apoio.

Información complementaria para afondamento e ampliación.

7.1.4. Metodoloxía tendo en conta os distintos escenarios en función da situación sanitaria

- Metodoloxía en modalidade presencial

Ver apartado xeral de metodoloxía da presente programación.

- Metodoloxía en modalidade semipresencial.

Compaxinaranse as metodoloxías presencial e non presencial como se indica na presente programación.

- Metodoloxía en modalidade non presencial.

Tipo de actividades: tarefas ou actividades diarias ou semanais de repaso, reforzo, recuperación e ampliación.

Os materiais e recursos, dependerán da conectividade do alumnado:

- Para o alumnado con conectividade: seguimento individualizado a través dos recursos indicados na Aula Virtual. Envío, recepción e corrección de actividades así como a resolución de dúbidas por este medio. Utilizarase o correo electrónico ou outros medios alternativos só nos casos e situacións específicas que o docente determine.

- A través da Aula Virtual:

- Ficheiros en diferentes formatos dixitais (PDF, Word, JPG, etc.)

-Ligazóns a páxinas web, vídeos e diferentes recursos. Utilizaranse diferentes páxinas e aplicacións educativas segundo as necesidades.

- Para o alumnado sen conectividade: considerarase como “alumnado sen conectividade” o que o centro educativo indique. Contémplase, chegado o caso, o uso de medios físicos convencionais. A comunicación, envío e recepción dos materiais de traballo ó alumnado realizarase cos recursos e medios que habiliten e indiquen para este tipo de situacións as administracións competentes e o centro educativo.

7.2 OUTRAS DECISIÓNS METODOLÓXICAS

7.2.1 ESPAZOS

Aulas de referencia correspondentes a cada grupo e Aula TIC.

7.2.2 MATERIAIS

Libros de texto variados

Canón de proxección e ordenador

Fotocopias

Páxinas web especializadas na materia

Recursos TIC: presentacións en power point, vídeos didácticos, etc.

Este curso non se conta con material funxible e de préstamo da aula de Debuxo

En 4º ESO estará permitido o uso do móbil exclusivamente no caso de precisar buscar algunha imaxe para traballar. Posto que só se conta cun ordenador na aula e na maioría das ocasións non se pode usala aula TIC . (O curso pasado estaba ocupada sempre nas nosas hora)

Material que debe traer o alumno para o traballo diario:

Xogo de regras

Compás

Caderno A4 de follas brancas

Láminas A4

Portaminas 0.5mm

Lapis de grafito HB

Rotuladores e lápices de cores

Estilógrafo

Goma e afilador

Cartafol plástico DIN A4

Témperas e pinceis

Pano e botellín de auga

Material de refurgallo, cartóns,...

Revistas

Tesouras e pegamento

7.2.3 RECURSOS DIDÁCTICOS

Libros de texto

Fotocopias impresas

Recursos TIC: ordenador e canón

Páxinas web:

<http://www.educaciónplastica.net/>

<http://blog.educastur.es/luciaag/>

<http://www.artehistoria.jcyl.es/>

<http://www.educared.org>

<http://www.sites.google.com/site/bibliotecaespiralcromatica/> google- artproyect

<http://recursostic.educacion.es/artes/plastic/web/cms/> <http://www.smconectados.com>

<http://www.profes.net>

<http://www.librosvivos.net>

7.2.4. NORMAS NA AULA

LIMPEZA E ORDE

-Respecto ao uso de material do centro:

- a) Asignarase unha mesa a cada alumno/a da cal non se moverá e deberá facerse responsable. Ó rematar a súa hora de clase deberá quedar limpa (sen restos de goma de borrar, manchas de lapis ou de pintura, etc.).
- b) Os alumnos de 4º curso que teñan que cambiar de clase, farano cumprindo as normas de protocolo e facilitaráselles material para hixienizar as súas mesas e cadeiras.
- c) Os alumnos /as que lle corresponda a última sesión do día na aula debe recoller as cadeiras pondoas encima da mesa.
- d) Se se precisara nalgún momento puntual material da aula de plástica para uso do alumnado, deberao coller o propio alumno/a e unha vez utilizado debe colocarse nunha mesa especial para logo ser debidamente desinfectado.
- e) Cando se produza un problema no material haberá que comunicalo canto antes ao profesor/a para evitar calquera tipo de accidente ou malentendidos.

-Respecto ao uso do material propio:

- a) É obrigatorio ter sempre na aula todo o material necesario para o desenvolvemento da clase e en boas condicións.

O non cumprimento da norma anterior suporá un aviso. A acumulación de 3 avisos suporá a comunicación do feito aos pais reincidindo negativamente na nota final da avaliación. De continuar reincidindo nesa falta eso poderá supoñer poñer unha amoestación por escrito.

- b) Os traballos e láminas deberán estar presentados do modo máis limpo posible (sen manchas nin engurras) e no prazo estipulado. O non cumprimento pode levar á repetición do traballo ou que non se admita ou a un descenso na nota final.
- c) Non se debe usar de modo inadecuado o material, aínda que sexa propio.
- d) Se se necesita afiar débese facer na propia mesa en nun momento axeitado tirar á papeleira.

NORMAS DE CONDUCTA

- Respecto ao comportamento na aula

- a) Sempre que se queira dirixir ao profesor profesor/a ou pedir quenda de palabra deberá facerse en silencio levantando a man e esperar ata ser atendido.
- b) Ninguén poderá levantarse da súa cadeira sen permiso previo por parte do profesor/a.
- c) A non ser que a situación requírao, o levantamento realizarase gradualmente dun en un.
- d) Non se debe gritar, molestar aos compañeiros, comer, tirar calquera cousa ao chan, lanzar obxectos (tirachinas, avións de papel, bolitas de papel, etc.), nin traer teléfonos móbiles nin calquera obxecto tecnolóxico como MP3, MP4, PSP, etc. (as normas de réxime interno recollen o tipo de sancionante o non cumprimento desta norma).

- e) A falta de puntualidade reiterativa respecto da asistencia á aula poderá supor unha amonestación escrita co conseguinte aviso aos pais.
- f) Non se recollerá o material nin se pode levantar a cadeira para irse ata que o profesor/a de por terminada a sesión.
- g) Non se pode ir ao baño salvo casos especiais.

8. AVALIACIÓN

A avaliación da aprendizaxe dos alumnos na ESO será continua e integradora, aínda que diferenciada segundo as distintas áreas e materias do currículo.

Avaliarase ao alumnado tendo en conta os obxectivos específicos e os coñecementos adquiridos en cada unha das áreas e materias, segundo os criterios de avaliación que se establezan no currículo para cada curso e concretados nas programacións didácticas.

O profesorado avaliará, ademais das aprendizaxes dos educandos, os procesos de ensino e a súa propia práctica docente en relación co logro dos obxectivos educativos do currículo, reflectido na memoria do departamento que se realiza a final de curso.

8.1 Avaliación inicial

A avaliación inicial realizarase nas primeiras semanas do curso e sempre antes da data establecida polo centro para a avaliación inicial. Consistirá nunha proba práctica para coñecer o grao de dominio e coñecementos previos do alumnado.

Teranse en conta os seguintes puntos:

- Capacidade de expresión artística.
- Comprensión de mensaxes e resolución de problemas.
- Creatividade.
- Nivel de utilización dos materiais. Destreza gráfica.
- Autonomía ante resolucións de problemas de tipo tecnolóxico.
- Relación social cos compañeiros.
- Sentido estético.
- Nivel de uso de vocabulario específico.
- Coñecemento da área.
- Nivel de desenvolvemento da capacidade de observación.
- Nivel de aplicación da memoria.
- Capacidade de resolución de problemas e toma de decisións. Actitude proactiva.

- Capacidade de relacionar a materia co entorno cotidiano.
- Disposición de traballo e colaboración cos compañeiros/as.

A través disto realizarase unha adaptación dos obxectivos e contidos propostos.

8.2 Avaliación final

Levarase a cabo unha avaliación formativa e continua, usada habitualmente como medio visual de aprendizaxe.

O alumnado aprende a través do seu traballo, nas actividades correspondentes. Motivo polo cal o traballo na aula ocupa a maior parte do tempo. O docente o que fará será observar, axudar, corrixir, indicar, potenciar e estimular este traballo a través das indicacións persoais e diarias sobre o desenvolvemento das láminas do alumnado. Este último descobre os logros e deficiencias en canto se producen, de modo que se poden superar canto antes.

As orientacións ao alumnado estarán destinadas á mellora e á axuda, non a poñer nota.

En último lugar levarase a cabo unha avaliación sumativa.

Recolleranse periodicamente as láminas e traballos desenvolvidos polo alumno/a, tanto de forma individual como en grupo, ao acabar o desenvolvemento de cada unidade didáctica. Devanditos traballos serán cualificados e devoltos a cada alumno/a coa nota e correccións correspondentes para, se é o caso, volver a ser resoltos.

Será unha nota media entre as notas adquiridas en cada un dos tres trimestres

En cada trimestre realizarase unha proba escrita e valorarase o traballo de aula. Os instrumentos de cualificación son os seguintes:

Para 1º e 3º ESO

- 1 -30% a proba escrita. Haberá preguntas do bloque correspondente
- 2 -60% (onde 50% inclúen as fichas (prácticas) e os apuntes teóricos e 10% proxecto persoal)
- 3 -10% observación de aula. Actitude.

Para 4ºESO

- 1 -30% a proba escrita. Haberá preguntas do bloque correspondente. Ou, no caso de que a profesora o decida, polas condicións do grupo, no seu lugar será avaliado un proxecto persoal.
- 2 -50% traballo de aula, (fichas láminas e apuntes teóricos)
- 3 -20% observación de aula. Actitude.

Nos puntos 1 e 2 a nota debe ser 5 ou superior.

O redondeo será a partir do .75 pasará a ser un punto por riba (exemplo: 5.60=5 e 5.75 = 6)

Se un alumno/a non supera algunha das partes daráselle a oportunidade de recuperala para superala avaliación. Dita proba farásese nos primeiros 15 días do seguinte trimestre (se se dá o caso no 3º trimestre, o período será nos últimos días do mesmo)

Se un alumno/a chegado xuño ten algunha avaliación non superada terá a oportunidade de facer unha proba final de cada trimestre suspenso. En dita proba haberá traballos prácticos e probas de coñecemento de contidos propostos polo profesor/a.

A nota numérica da avaliación final será unha media das puntuacións das avaliacións de cada trimestre e un reflexo do traballo xeral do alumno/a ao longo de todo o curso, así como do nivel acadado no aproveitamento dos contidos, consecución de obxectivos, estándares de aprendizaxe e adquisición de competencias básicas. Pero ademais como a materia ten carácter progresivo, a evolución dun alumno ao longo de todo o ano será tida en conta.

Para poder facer dita media numérica cada avaliación deberá estar aprobada cun mínimo dun 5 sobre 10.

8.3. Avaliación Extraordinaria

Os alumnos/as coa materia suspensa na avaliación final de xuño, terán que presentarse a unha proba escrita teórico-práctica sobre os contidos dados ao longo do curso na convocatoria extraordinaria de finais de xuño.

Poderán facilitárselle algúns traballos similares aos feitos ao longo do curso que lle sirvan de práctica e lle axuden a recuperar máis facilmente a materia.

A proba extraordinaria será unha proba de coñecementos e entrega de traballos prácticos de repaso proposta polo profesor. O 100% da nota será a nota numérica acadada na proba escrita.

8.4 Procedementos de recuperación e avaliación de pendentes

Os alumnos coa materia pendente farán entregas mensuais dun cartafol de actividades facilitadas polo profesor. En maio farán unha proba escrita da totalidade dos contidos da materia. A nota final será unha media ao 50% da parte práctica (cartafois) e a parte teórica (proba maio)

De superaren estas dúas partes daráselle por superada a materia deixando de quedarlle pendente.

* Aos alumnos/as que presenten os boletíns adecuadamente feitos avaliaráselle desta forma:

- 50% da nota: boletíns de exercicios.
- 50% da nota: proba escrita (facéndolle media cos exercicios sempre que nesta parte saque un mínimo de 4 puntos)

* Ao alumnado que non entregue os boletíns de exercicios avaliaráselle soamente pola proba escrita de maio, que deberá chegar, como mínimo, a un 5 na puntuación para aprobar.

8.5 CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN

Este curso 2021-22 disporanse os seguintes indicadores de logro para a avaliación do ensino e a

práctica docente:

• REALIZACIÓN AXEITADA DE TRABALLOS DE CLASE, individuais e en grupo:

- Láminas.
- Exercicios prácticos.
- Cuestionarios e test escritos.
- Razoamento e resolución oral ou na pizarra de cuestións sobre aspectos concretos das unidades didácticas explicadas.
  - Cartafol do alumno/a.
  - Caderno do alumno/a.

Proba de avaliación escrita	Contido teórico práctico	30% (1º 3º 4º ESO)
Evidencias dos estándares de aprendizaxe. Caderno de clase	Valórase a corrección dos contidos e a limpeza, precisión e correcta execución dos traballos según a técnica empleada e o formato utilizado. A orde, limpeza e o contido dos apuntes tomados na clase.) Exercicios de aplicación directa dos contidos realizados na aula. Láminas de profundización. Realización de proxectos persoais. Exposicións Traballos en equipos...	60%. (1º 3º ESO) 50% (4º ESO)
Avaliación do traballo competencial Observación na aula Habilidades e actitudes	Entrega dos traballos na data indicada, aproveitase o tempo da clase, puntualidade. Respeto polo traballo propio e alleo. Interese e esforzo. Trae o material necesario, participar atenta e activamente. Proxecto lector	10% (1º 3º ESO) 20% (4º ESO)d

• O alumnado deberá entregar o 100% dos traballos pedidos en cada trimestre, tendo en conta que non se recollerán fóra de prazo ou de recollese (se non excede excesivamente o prazo e o retraso e debido a circunstancias especiais) puntuarán a metade da nota real obtida que si fosen entregadas no seu momento ou un máximo dun 5. Para facer nota media con ditos traballos o alumnado deberá sacar un mínimo de 4 na proba escrita.

• Os traballos feitos durante o ano, calificados e non calificados, deberán ser conservados polo alumnado ata o inicio do curso seguinte. Estes poderán pedirse ao alumno/a en calquera momento do curso.

8.5.1 CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN CONTEMPLANDO OS POSIBLES ESCENARIOS EN FUNCIÓN DA SITUACIÓN SANITARIA

CUALIFICACIÓN EN MODALIDADE PRESENCIAL

A que aparece na programación.

CUALIFICACIÓN EN MODALIDADE SEMIPRESENCIAL

Valorarase cuantitativamente o traballo do alumnado durante o curso en modalidade semipresencial da seguinte forma:

1- Da maneira que as autoridades educativas determinen e comuniquen oficialmente ó profesorado. Neste caso farase público para coñecemento de pais e alumnado polas canles que habiliten as administracións educativas, preferentemente a páxina web do instituto ou a Aula Virtual.

2- De non producirse o feito ó que fai referencia o punto 1:

- No caso de que o tempo de semipresencialidade sexa igual ou menor a 15 días hábiles lectivos continuos (sen contar sábados e domingos) por trimestre: manteranse os criterios e porcentaxes da modalidade presencial, adaptando segundo o criterio do docente as datas de entrega das distintas actividades.

- No caso de que o tempo de semipresencialidade sexa superior a 15 días hábiles lectivos continuos (sen contar sábados e domingos) por trimestre: tomaranse como referencia os criterios de cualificación que se explican no apartado seguinte (cualificación en modalidade non presencial).

CUALIFICACIÓN EN MODALIDADE NON PRESENCIAL

Valorarase o traballo do alumnado durante o curso en modalidade non presencial da seguinte forma:

1-Da maneira que as autoridades educativas determinen e comuniquen oficialmente ó profesorado. Neste caso farase público para coñecemento de pais e alumnado polas canles que habiliten as administracións educativas, preferentemente a páxina web do instituto ou a Aula Virtual.

2-De non producirse o feito ó que fai referencia o punto 1:

-100% da nota a media da cualificación das actividades realizadas polo alumnado coa periodicidade esixida polo docente, diaria ou semanal (quedarán indicados na descrición das actividades).

Convocatoria extraordinaria de setembro:

O alumnado que non supere a materia en xuño e teña que acudir a setembro será avaliado:

1-Da maneira que as autoridades educativas determinen e comuniquen oficialmente ó profesorado. Neste caso farase público para coñecemento de pais e alumnado polas canles que habiliten as administracións educativas, preferentemente a páxina web do instituto ou a Aula Virtual.

2-De non producirse o feito ó que fai referencia o punto 1, o plan de recuperación de setembro será entregado ó alumnado e exposto na Aula Virtual do curso correspondente. Nel indicarse o procedemento de recuperación.

* Para a avaliación en metodoloxía non presencial tomaranse como referencia os obxectivos mínimos esixibles determinados polo/a docente da presente programación.

* No caso de producirse nun mesmo trimestre a necesidade de cualificar globalmente tendo en conta diferentes criterios de cualificación (presencial, semipresencial e non presencial) procederase da seguinte forma:

1-Da maneira que as autoridades educativas determinen e comuniquen oficialmente ó profesorado. Neste caso farase público para coñecemento de pais e alumnado polas canles que habiliten as administracións educativas, preferentemente a páxina web do instituto ou a Aula Virtual.

2-De non producirse o feito ó que fai referencia o punto 1: terase en conta de forma cuantitativa a porcentaxe de días que se desenvolveron cada unha das modalidades citadas e calcularase a nota tendo en conta os criterios xa indicados por modalidade.

• **Criterios de promoción.**

· Para obter unha Calificación final positiva na avaliación ordinaria: farase media aritmética das notas das 3 avaliacións superior a 4,5 puntos. Precisarase ter 4 puntos ao menos en cada unha das avaliacións para poder facer a media.

· Avaliación extraordinaria de setembro: os alumnos que non aproben a materia na avaliación final ordinaria de xuño realizarán un traballo asignado por profesor que entregarán no momento da proba.

9. AVALIACIÓN DO ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE

Para a avaliación do proceso de ensino e da práctica docente empregouse a seguinte rúbrica que será incluída na memoria final do Departamento.

INDICADORES DE LOGRO DO PROCESO DE ENSINO	ESCALA			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumno?				
2. Conseguiuse motivar para conseguir a súa actividade intelectual e física?				
3. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreza a aprendizaxe?				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado?				
5. Contouse co apoio e implicación das familias no traballo do alumnado?				
6. Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado?				
7. Tomouse algunha medida curricular para atender al alumnado con NEAE?				
8. Tomouse algunha medida organizativa para atender al alumnado con NEAE?				

9. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado?				
10. Usáronse distintos instrumentos de avaliación?				
11. Dáse un peso real á observación do traballo na aula?				
12. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo?				

10. REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN RELACIÓN ÓS RESULTADOS ACADÉMICOS. PROCESOS DE MELLORA

O procedemento empregado será o seguinte e será incluído na memoria final do departamento:

MECANISMOS AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN AVALIACIÓN DIDÁCTICA (INDICADORES DE LOGRO)	ESCALA			
	1	2	3	4
1. Diseñáronse unidades didácticas ou temas a partir dos elementos do currículo?				
2. Secuenciáronse e temporalizáronse as unidades didácticas/temas/proxectos?				
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e temporalización?				
4. Engadiuse algún contido non previsto á programación?				
5. Foi necesario eliminar algún aspecto da programación prevista?				
6. Secuenciáronse os estándares para cada unha das unidades/temas				
7. Fixouse un grao mínimo de consecución de cada estándar para superar a materia?				
8. Asígnouse a cada estándar o peso correspondente na cualificación ?				
9. Vinculouse cada estándar a un/varios instrumentos para a súa avaliación?				
10. Asociouse con cada estándar os temas transversais a desenvolver?				
11. Fixouse a estratexia metodolóxica común para todo o departamento?				
12. Estableceuse a secuencia habitual de traballo na aula?				
13. Son adecuados os materiais didácticos utilizados?				
14. O libro de texto é adecuado, atractivo e de fácil manipulación para o alumnado? *				
15. Diseñouse un plan de avaliación inicial fixando as consecuencias da mesma?				
16. Elaborouse unha proba de avaliación inicial a partir dos estándares?				

17. Fixouse para o bacharelato un procedemento de acreditación de coñecementos previos?*				
18. Establecéronse pautas xerais para a avaliación continua: probas, exames, etc				
19. Establecéronse criterios para a recuperación dun exame e dunha avaliación				
20. Fixáronse criterios para a avaliación final?				
21. Establecéronse criterios para a avaliación extraordinaria?				
22. Establecéronse criterios para o seguimento de materias pendentes? *				
23. Fixáronse criterios para a avaliación desas materias pendentes?*				
24. Elaboráronse os exames tendo en conta o valor de cada estándar?				
25. Definíronse programas de apoio, recuperación, etc. Vinculados aos estándares?				
26. Leváronse a cabo as medidas específicas de atención ao alumnado con NEE?*				
27. Leváronse a cabo as actividades complementarias e extraescolares previstas?				
28. Informouse ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos?				
29. Informouse ás familias sobre os criterios de promoción? (Artº 21º, 5 do D.86/15)				
30. Seguiuse e revisouse a programación ao longo do curso				
31. Contribuíuse desde a materia ao plan de lectura do centro?				
32. Usáronse as TIC no desenvolvemento da materia?				

11. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

No desenvolvemento do proceso de ensino-aprendizaxe, ha de terse moi presente a existencia de diferentas entre os alumnos. Estas diferenzas afectan a distintos ámbitos, dos cales os fundamentais son estes:

- Distinta capacidade para aprender, que pode esixir reaxustes na axuda pedagóxica por parte do profesor.

Motivacións: débense ofrecer aos alumnos contidos funcionais para eles.

- Estilos de aprendizaxe: o alumno/a pode ser reflexivo ou impulsivo, sintético ou analítico, con preferencia pola percepción visual ou auditiva; ademais de presentar diversos niveis de atención, de abstracción, etc.

- Intereses, que nestas idades diversifícanse e conectan co seu futuro académico ou laboral.

O obxecto da Educación Secundaria Obrigatoria é ofrecer ao alumnado unha cultura común, á que deberá acceder calquera persoa en igualdade de condicións.

Á marxe das vías específicas, a atención á diversidade do alumnado hai que entendela como un elemento da práctica docente diaria. Segundo as necesidades de cada momento, axustarase a actuación na aula.

Trátase, por tanto, de entender a actividade docente como un proceso no que é preciso ofrecer despostas diferenciadas en función dos diferentes estilos e ritmos de aprendizaxe, o que supón propor aprendizaxes e actividades adaptadas ás necesidades, intereses e capacidades de cada educando, en función de factores propios e de orixe sociocultural.

A avaliación inicial é imprescindible para detectar canto antes as peculiaridades de cada alumno.

Terase que incidir naqueles contidos en que os alumnos mostran un nivel menos homoxéneo. Por experiencia é sabido que as habilidades instrumentais así como as capacidades de visualización e representación varían moito duns alumnos/as a outros/as. Polo que se exporá un reforzo educativo con especial incidencia no desenvolvemento destas capacidades. Segundo o punto de partida de cada alumno, as súas dificultades e a súa zona de desenvolvemento próximo, tentarase, sempre na medida das posibilidades, un ensino individualizado con estratexias e procedementos que melloren a comprensión e a expresión. Isto non quere dicir que o alumno/a traballe illado: ao contrario, resaltarase a función comunicativa e expresiva da linguaxe plástica con actividades baseadas na cooperación (traballos en grupo, correccións colectivas, postas en común para a análise das posibilidades e dos posteriores resultados sobre os traballos propostos, etc.).

É importante que as actividades propostas sexan variadas e permitan diferentes niveis de profundización e sinalar que as actividades de ampliación non poden implicar o desenvolvemento de contidos que non estean na programación, senón que suporán un maior grao de profundización nos mesmos e que os criterios de avaliación aplicaranse considerando todo o exposto: non podemos pretender que todos os/as alumnos/as adquiren os mesmos niveis de aprendizaxe sobre a totalidade dos contidos traballados.

Será fundamental e imprescindible a colaboración co departamento de orientación do centro.

Medidas ordinarias	
Organizativas	Curriculares
<ul style="list-style-type: none"> • Adecuación para algún alumno/a ou grupo da estrutura organizativa do centro e/ou da aula. <li style="margin-left: 20px;">a) Tempos diferenciados, horarios específicos, etc. <li style="margin-left: 20px;">b) Espazos diferenciados. <li style="margin-left: 20px;">c) Materiais e recursos didácticos diferenciados. • Desdoblamento de grupos. • Reforzo educativo e/ou apoio de profesorado na aula. 	<ul style="list-style-type: none"> • Adaptacións metodolóxicas para algún alumno / grupo, como traballo colaborativo en grupos heteroxéneos, titoría entre iguais, aprendizaxe por proxectos, etc. • Adaptación dos tempos e/ou os instrumentos de avaliación para algún alumno/a. • Programas de reforzo para o alumnado que tivo promoción sen superar todas as materias. • Programa específico para alumnado repetidor da materia. • Aplicación personalizada dese programa específico para repetidores da materia.

Medidas extraordinarias	
Organizativas	Curriculares
<ul style="list-style-type: none"> • Alumnado que recibe apoio por parte do profesorado especialista en PT / AL. • De ser o caso, grupos de adquisición das linguas (para alumnado estranxeiro). • De ser o caso, grupos de adaptación da competencia curricular (alumnado estranxeiro). • Outras medidas organizativas: escolarización domiciliaria, escolarización combinada, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> • Adaptacións curriculares na materia. • De ser o caso, agrupamento flexible ou específico autorizado na materia. • Alumnado con flexibilización na escolarización. • Descrición do protocolo de coordinación co profesorado que comparte co titular da materia os reforzos, apoios, adaptación, etc. (coordinación cos PT / AL / outro profesorado de apoio / profesorado do agrupamento / etc.

12. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Buscarase ao longo do curso información sobre algún acontecemento que puidera resultar interesante e educativo (exposicións, proxeccións de películas, etc.,) ó que se podería acudir. Se a situación extraordinaria causada polo Covid 19 o permite.

Colaborarase coas actividades do centro programadas en datas especiais como Samaín, Nadal, Entroido,... Se a situación extraordinaria causada polo Covid 19 o permite.

13. ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LECTOR

OBXECTIVOS

- Conseguir o hábito lector desde o disfrute da lectura.
- Entender a lectura como un motor posibilitador de comprensión, reflexión, expresión e creatividade.
- Estimular a capacidade crítica e analítica na lectura e comprensión das distintas mensaxes visuais procedentes dos distintos medios de comunicación e/ou do entorno natural e cotiá.
- Favorecer e colaborar no desenvolvemento das expresión orais e escritas como consecuencia da aplicación práctica dos dous puntos anteriores.
- Fomentar a autonomía propia de cada individuo e axudar a desenvolver a súa creatividade persoal a hora de expresarse oral ou gráficamente, tanto con imaxes como con textos.
- Favorecer o emprego das técnicas e estratexias oportunas para a procura, localización, selección, recollida, tratamento e produción da información.

TEMPORALIZACIÓN

1º ESO 5 sesións por curso (aproximadamente 2 sesións por trimestre)

3º ESO 5 sesións por curso (aproximadamente 2 sesións por trimestre)

4º ESO 7 sesións por curso (aproximadamente 2 sesións por trimestre)

METODOLOXÍA

O plan levarase a cabo coas seguintes actividades:

- Lectura comprensiva de textos e imaxes procedentes de distintos medios de comunicación.
- Para mellorar a comprensión oral (entende o que escoita) poderán facerse audicións, visionado de videos e fragmentos cinematográficos.
- Búsqueda de imaxes e textos relacionados cos medios de comunicación e a arte.
- Postas en común de carácter analítico e crítico das imaxes e textos buscados.
- Investigación sobre o vocabulario técnico e propio da materia, creando un glosario cos novos termos adquiridos durante o curso.
- Realización de mapas conceptuais a partir da información recollida e as conclusións extraídas polo propio alumnado.
- Tomando como base fundamental a caligrafía propia do alumno/a poderá realizarse caligrafía artística de textos copiados ou inventados.
- Creación de caligramas.
- Partindo de poemas curtos farase unha actividade consistente na representación de dito texto de modo que algunhas palabras sexan substituídas por imaxes que permita entender o contido sen escribir todo o poema.

- Pedirase a contribución do alumnado para que traian noticias referentes ao mundo da arte, recollidas de prensa, internet... para ser comentadas e poderán ser expostas na corcheira da aula ou nos pasillos.
- Redacción de textos breves para presentacións, guións de banda deseñada ou storyboards, lecturas de imaxes, monográficos, fichas técnicas de películas, etc. En todas elas revisarase e valorarase a corrección ortográfica.
- Ilustracións de relatos ou creación de portadas para un libro lido polo alumnado.

RECURSOS.

* Sempre e cando se poña o coidado necesario que marca o protocolo COVID 19

- Biblioteca do centro.
- Biblioteca da aula.
- Aula de informática do centro.
- Internet e material audiovisual.
- Libros de texto de diferentes niveis e editoriais.
- Xornais e revistas.
- Láminas aportadas polo profesor/a.
- Obras de arte (de realizarse a visita a algunha exposición).

ITINERARIO LECTOR

- 1º ciclo da ESO
- Rojo, Azul y un poco de Amarillo de Bjong Sortland y Lars Elling. (Ediciones de la Torre, 2001). Primeiro número dunha nova serie adicada a pequenos lectores entusiasmados coa arte. A visita de Oda ao museo vai ser un fascinante contacto cos grandes pintores modernos e as súas obras.
- Páxinas webs con enlaces aos seguintes contos ilustrados gratuitos de Adrián Suárez Mourinho (que podes ver na web ou descargar en PDF) nos que podes dar a tua opinión para que o creador os continúe coa tua axuda:
  - Viaje al sol: <http://nuevebits.es/viajealsol/cuento/>
  - La bruja de papel: <http://nuevebits.es/viajealsol/ya-puedes-leer-la-bruja-de-papel/>
- Se les Viaje al Sol e che gusta, dalle un Me Gusta en facebook o síguelo a través de Twitter. O apoio é o máis importante para un autor porque é a mellor maneira de ver recoñecido o seu traballo. Cada Me Gusta conta. Ademais, pódese seguir no seu blogue tódolos detalles do proceso de creación, así coma a idea que sacou de Aladín e a influencia da súa afición por Goku e Final Fantasy VII no cómic.
- Unha versión revisada e actual na que a cinsenta non ten nada que ver coa que nos contaban de pequenos/as e que titúlase La cenicienta que non quería comer perdices, de Nunila López. Atoparala no seguinte enlace en versión dixital pero, se che gusta moito, tamén podes mercala: <http://www.mujiresenred.net/IMG/pdf/lacenicentaquenoqueriacomerperdices.pdf>
- Cuentos de Arte: arte del siglo XX, trátase dun relato en formato presentación dixital que nos conta a historia da detective Roy a través de diferentes cadros da arte do século XX. O enlace que nos permitirá lelo é o seguinte e quen o presenta é a Asociación Aletheia: <http://www.slideshare.net/asociacionaletheia/cuentos-de-arte-arte-del-siglo-xx>
- A Asociación Aletheia presenta máis relatos ilustrados coa obra de diferentes artistas. Estes son varios enlaces para que disfrutes da historia ao mesmo tempo que coñeces a obra artística de diferentes autores de distintas épocas, tales como Degás, William Blake, Chagall o Brueghel-Vermeer.
  - <http://es.scribd.com/doc/53284634/Cuentos-de-Arte-Degas>
  - <http://es.scribd.com/doc/64364104/Cuentos-de-Arte-William-Blake>
  - <http://es.scribd.com/doc/40188714/Cuentos-de-Arte-Chagall>
  - <http://es.scribd.com/doc/41687387/Cuentos-de-Arte-Brueghel-Vermeer>
- Cómic de Mortadelo e Filemón.
- Animales de papel. Papiroflexia de Vicente Palacios (Ed. Círculo de Lectores).
- Un detective en el museo de Nilsen, Anna. (Ed. Blume, 2001)
- Plantando libros da exposición organizada polo Salón do Libro Infantil e Xuvenil de Pontevedra e a Xunta de Galicia.

- Diario para el aprendiz de ilustrador de Claude Lapointe e Sylvette Guindolet (Ed. San Pablo).
- Cómo dibujar cómics. La creación de personajes de Duane Barnhart (Ed. Idea Books).
- Monográficas de distintos artistas da editorial Taschen.
- 2º ciclo da ESO
- Cuento azul de Marguerite Yourcenar.

O texto completo pódese baixar na seguinte ligazón:

[https://www.google.es/webhpsource=search_app & gws_rd=cr & ei=QBlyUs3DNMXNswbjlC4DQ#q=Cuento+azul+de+Marguerite+Yourcenar+descargar+gratis](https://www.google.es/webhpsource=search_app&gws_rd=cr&ei=QBlyUs3DNMXNswbjlC4DQ#q=Cuento+azul+de+Marguerite+Yourcenar+descargar+gratis)

Trátase dun precioso conto dun exhuberante léxico cheo de referencias cromáticas exóticas, sensuais e máxicas (entre as que destaca toda a gama de azuis), sobre os avatares de varios codiciosos mercaderes de distintos países a búsqueda duns zafiros.

• No seguinte blogue denominado Masquecuento poderás atopar relatos breves ordenados por temas nunha columna situada á dereita: amor, amizade, animais, diñeiro, relacións... Lense moi facilmente xa que non ocupan máis que unha páxina e son moi suxerentes deixando voala imaxinación con moi poucas palabras.

Deixo un enlace do relato titulado La escapada, que che servirá para entrar e poder acceder a tódolos demais relatos: <http://masquecuento.blogspot.com.es/>

• Outro blog co nome Los cuentos que yo cuento, cheo de relatos breves, algúns moi breves, case de dous ou tres parágrafos, ordeados alfabéticamente e que, como di o seu creador, Eugenio García González (aínda que firma coma Delokos), permitiranche pensar, reflexionar e quizais espertar. Aquí queda o enlace para que o poidas disfrutar: <http://cuentosqueyocuento.blogspot.com.es/>

• Mujeres Artistas de los siglos XIX y XX de Uta Grosenick (Ed. Taschen-Benedikt, 2007).

Trátase dun percorrido con acertados comentarios e variadas ilustracións pola arte realizada por mulleres nestas dúas centurias.

• El misterio de Velázquez de Eliacer Cansino (Ed. Bruño 2000)

Aquí mostrásenos as confesións de Nicolás Pertusato, un mozo ao que o destino obrigou a participar nuns sucesos extraordinarios e ata hoxe ignorados. Este xoven que parece retratado en “Las meninas” evoca a súa vida, a loita por manter a súa dignidade a pesares da súa particular condición física e, finalmente, a súa enigmática relación co pintor Velázquez, que lle levará a acometer una nada doada empresa.

• Cómics de Axteris e Obelix.

• Iniciación á animación au2005, do obradoiro sobre a arte audiovisual nas aulas levado a cabo pola Consellería de Eduación e Ordenación Universitaria.

• Iniciación á televisión au2006, do obradoiro sobre a arte audiovisual nas aulas levado a cabo pola Consellería de Eduación e Ordenación Universitaria.

• Monográficas de distintos artistas da editorial Taschen.

• Expresionismo de Dietmar Elger (Ed. Taschen).

• Arte Contemporáneo de Klaus Honnef (Ed. Taschen).

• Atlas ilustrado de la Historia del arte da editorial Susaeta.

• Atlas ilustrado para Comprender el Arte da editorial Susaeta.

• Caricaturas ejercicios explicativos con imaxes de editorial Parramón.

• Ilusiones ópticas de Inga Menckhoff (Ed. Parragon).

• Todo lo que hay que saber sobre Arte (Ed. Taurus).

• Cartas a Théo, de Vincent Van Gogh (Ed. Júcar).

• Libro de ars attack.

AVALIACIÓN DO PLAN LECTOR

A avaliación do plan lector inclúese dentro do 10% de actitudes e habilidades da avaliación xeral da materia.

Levarase a cabo unha avaliación formativa e continua, usada habitualmente como medio visual de aprendizaxe. O docente o que fará será observar, axudar, corrixir, indicar, potenciar e estimular ao alumnado cando desenvolva os traballos destinados a contribuir ao proxecto lector do centro, a través das indicacións persoais que o alenten e lles axude a desenvolver actitudes críticas e de reflexión sobre as actividades

plantexadas, así coma actitudes de autoaprendizaxe e autonomía.

14. DATOS DO DEPARTAMENTO

Materia	Curso	Grupos	Profesor/a
EPeV	1ºESO	B,C,D	Tania González Tella
EPeV	3ºESO	A,B,C	Tania González Tella
EPeV	4ºESO	A, B	Tania González Tella
EPeV	1ºESO	A	Natalia Piñeiro Piñeiro

15. REFERENCIAS NORMATIVAS

- Lei Orgánica 3/2020, do 29 de decembro (LOMLOE), pola que se modifica a Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio de Educación.
- Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de Educación (LOE), modificada parcialmente pola Lei Orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa (LOMCE).
- Real Decreto 1105/2014, do 26 de decembro, polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato (BOE do 3 de xaneiro de 2015).
- Orde ECD/65/2015, do 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato (BOE do 29).
- Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29). No caso das programacións didácticas de Educación Primaria, Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 9).
- Orde do 15 de xullo de 2015 pola que se establece a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e se regula o seu currículo e a súa oferta (DOG do 21).
- Resolución do 27 de xullo de 2015, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións no curso académico 2015/16 para a implantación do currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29).

A Cañiza, a 15 de setembro de 2021